

'Fluba tede nen Pɔl -a cren -te Korenti 'nɔn le

1 ¹An 'bɔ Pɔl be, Bali 'bɔ 'ci 'sɔ 'a nen yaan laabu 'nan 'an dre Zozi Crizi -le 'pasiazan -a. Mɛɛn 'fluba 'gʊe -a cren -te 'kʊ 'vale -kaa 'bʊi Zozizan Sostɛn -a. ²Kʊa cren -te Bali -le -leglizi nen Korenti fla be -a -ji 'nɔn le. Bali ciula Zozi Crizi -va, en e 'ka dre 'saun 'e 'le 'nan -e 'ka 'kɔn 'yee minnun -a. Bali 'ka laabu 'nan -e 'ka 'kɔn 'yee minnun -a 'ka 'vale minnun nen o ya fe -tʊdʊ pɛɛnɔn 'nan te o -kaa san Zozi Crizi tru "baa be waa. ³-Kaa "tʊ Bali 'lee Minsan Zozi Crizi 'o 'wee "yi 'lee 'wee -fʊdʊ -trɔɔ -nɔn 'cɛɛ.

Pɔl Bali muo "fɔ 'wʊ nen Bali -a dre Korenti 'nɔn le be -a man

⁴An Bali muo -fɔa "tu pɛɛnɔn man "yi "nen Bali ciula Zozi Crizi -va yaa dre 'cɛɛ be -a man. ⁵'Wʊ 'kpa nen, Bali ciula Zozi Crizi -va en e "yi 'tɔ 'tʊdʊ pɛɛnɔn dre 'cɛɛ. -Yee "wean nen minnun a 'ka yei en o Bali -le 'wʊ "paaman 'ka 'ji. En Bali -le 'wʊ tɪglɪ be waa -ci maan 'kpa tɪglɪ. ⁶'Ka "trɔɛn "tɔ 'wʊ nen Crizi -a dre en waa 'vʊ 'cɛɛ be -yɾɛ, en ka ya 'ka 'tɔdʊ "da 'plɛblɛ. ⁷-Yee "wean 'be nen 'gʊe, Bali -le "yi "tu 'ka 'e 'klɪdʊ 'ka man dʊ. En ka ya -a man -pennan 'nan -kaa san Zozi Crizi 'e 'ta pee wʊ. ⁸Bali -tɔa 'ka 'wlu, 'dʊ -e 'ka 'pɛ 'e vʊlɛ 'e plʊ dʊ -trilii -e tʊ zɪɛ 'e bɔ. Bali -a dra zɪɛ 'nan -e tʊ nen -kaa san Zozi Crizi -taa "man "be 'tɔ 'tʊ 'e vʊlɛ 'e 'kɔn 'e 'padʊ 'ka man dʊ. ⁹Bali 'ka laabu 'nan -e 'ka 'vale -a -pɪ Zozi Crizi nen -kaa san -a be waa, 'ka yei 'e 'kɔn 'e 'sendʊ 'e cin va. Bali zɪɛ -te e 'wʊ 'vʊ be, yaa dra.

Pɔl 'wʊ pla Korenti Zozinɔn le o cɛɛn 'e cin man -le "wean

¹⁰An "bʊi Zozinɔn, -kaa san Zozi Crizi 'tɔ da an 'ka tru "baa 'nan, 'ka yei 'e 'kɔn 'e 'sendʊ 'e cin va. Te 'cɛndʊ 'e cin man 'e 'kɔn 'ka yei "fo "dʊ! 'Pian 'ka 'ci wʊ 'e 'kɔn -tʊwli, en 'ka 'wulo -ji "nrɔn 'wʊ 'tʊwli "da. ¹¹'An "bʊi

Zozinɔn, fɛ -le "wean nen an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, Kloe mangulinun -a 'sinan 'pa 'mɛn 'nan 'wɪ 'fɔla 'ka yei. ¹²'Wɪ nen maan 'nan 'an ve bɛ -nyren 'gʊ, maan 'man 'nan 'ka 'va min -mienun -a ve 'nan 'o ya Pɔl -srɛnɔn 'a, ɛn min -mienun -a ve 'nan 'o ya Apolo -srɛnɔn 'a, ɛn min -mienun -a ve 'nan 'o ya Pɪɛri -srɛnɔn 'a, ɛn min -mienun -a ve 'nan 'wɛɛ cɪ Crizi -srɛnɔn 'a.

¹³E ya "le 'an 'wɪ 'tʊ laabu 'ka 'lɔ. -Tɛ 'vɪ 'cɛɛ 'nan, Crizi a 'e 'cɛndɪ 'e cin man? ɛn maan laabo "nyian 'ka 'lɔ 'nan: «'An 'bɔ Pɔl nen, minnun -a pɛin yiba "plan da 'cee 'wɪ 'wɪdɪ "le "wɛan?» -Ceje. ɛn "nyian bɛ: «'An 'tɔ da nen o 'ka -batize drɛ?» -Ceje. ¹⁴An Bali muo -fɔa 'nan, ma'an min -tʊ -batize drɛlɛ 'ka 'va dɪ, -te yaa 'silɛa Cripu 'lee Gai -a dɛ. ¹⁵E drɛ 'yi ɛn 'wɪ zɪɛ e drɛ. 'Bɛ 'le vɛ bɛ ka'a 'kɔlaman -e 'ka vɪ 'nan 'an 'tɔ da nen o 'ka -batize drɛ dɪ. ¹⁶-A -cin -trɔa 'an 'ji "nyian 'nan, an Sefana -batize drɛ 'o 'vale 'e 'mangulinun -a. -Te an min pee -batize drɛ "nyian bɛ, -a -cin 'ka 'an 'ji "fo "dɪ. ¹⁷Kɔɔ Crizi 'ka 'an 'palɛ -sia 'nan 'an 'ta minnun -batize drɛ dɪ. 'Pian yaan 'pa 'sia 'nan 'an 'ta 'yee 'wɪ 'nɔnɔn vɪ minnun lɛ. ɛn 'wɪ zɪɛ blamin -le 'wɪ 'tɔdɪ -dandan "cɛɛ maan "sia -e 'an vɪ minnun lɛ dɪ. Maan dra zɪɛ 'nan -e Crizi -le -ka nen yaa 'wʊ yiba "plan da bɛ, -yee 'plɛblɛ 'le 'e 'fʊ "man.

Bali -le 'wɪ 'tɔdɪ -dan "mlian blamin -le 'wɪ 'tɔdɪ da

¹⁸Crizi -le -ka nen yaa 'wʊ yiba "plan da bɛ, minnun nen o ya 'o 'sidɪ Bali man -kɔɔbli bɛ, waa -nan wɪ maan klin "tɛ wɪ -a. 'Pian -kaa nen Bali -taa -kaa 'silɛ 'wɪ 'ji bɛ, -kaa -ci maan 'nan Bali -le 'plɛblɛ nen. ¹⁹'Wɪ 'kpa nen, kɔɔ 'wɪ nen 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji bɛ -nyren 'gʊ. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«An -taa "blamin -le 'wɪ 'tɔdɪ klu 'sʊlɛ.

ɛn an -taa -yee ci "nrɔndɪ -nan -nyanlɛ.»

²⁰-Mɛ "wɪ nen 'wɪ 'tɔzan -kɔlaman -a vidɪ -a "nyian? ɛn -mɛ "wɪ nen 'fluba 'ci vɪzan -kɔlaman -a vidɪ -a "nyian? Min nen e 'wɪ man -wɛɛman bɛ, -mɛ "wɪ nen e -kɔlaman -a vidɪ -a "nyian? Wa'a 'kɔlaman 'wɪ 'tʊ vidɪ -a "fo "dɪ. Kɔɔ Bali blamin -le 'wɪ 'tɔdɪ ta 'bɔla 'nan -yɛɛ cɪ klin "tɛ wɪ -a. ²¹Fɛ -le "wean nen an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, -yɛɛ cɪ 'nan blamin 'ka 'kɔlaman -e 'e Bali -tɔ 'yee 'wɪ 'tɔdɪ -a dɪ. Bali 'bɔ 'bɛ 'wɪ zɪɛ -a drɛ 'yee 'wɪ 'tɔdɪ -a. Yaa 'yɪ 'yi 'nan, min nen e yi -tera 'wɪ nen kva ve 'cɛɛ bɛ -a da bɛ 'e "sia 'wɪ 'ji. 'Wɪ zɪɛ te kv ya -a vɪnan 'cɛɛ bɛ, minnun -a maan "le klin "tɛ wɪ -zʊ.

²²Zuif 'nɔn a "va 'nan -cɛ "srɔn wɪnɔn nen "o -nan ye. ɛn Grɛk 'nɔn a 'wɪ 'tɔ wɪnɔn -wɛɛnan. ²³'Pian -cee vɛ bɛ, Crizi nen waa -tɛ yiba "plan da bɛ, -yee 'wɪ nen -kaa ve minnun lɛ. 'Wɪ zɪɛ e "naan Zuif 'nɔn man, ɛn minnun nen o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɛ, "o maan "le klin "tɛ wɪ -le 'wɪ 'zʊ. ²⁴'Pian minnun nen Bali o laabu 'nan -e 'e o 'si 'wɪ 'ji bɛ, -te o ya Zuif 'nɔn 'a oo, ɛn -te o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪ oo, waa -tɔa 'nan Crizi a Bali -le 'plɛblɛ 'a, ɛn e ya Bali -le 'wɪ 'tɔdɪ -a. ²⁵'Wɪ nen Bali -a drɛ zɪɛ minnun -a 'siala "le klin

"te wɪ -le 'wɪ 'zʊ. -Wee tin 'ka 'nɔ̃nɔ̃n "fo "dɪ, kɔɔ Bali -le 'wɪ 'tɔdɪ "mlian blamin -le vɛ da -kɔɔbli. En "nyian bɛ, 'wɪ 'bɔ zɪɛ -a drɛdɪ bɛ, blamin -a "siala 'nan Bali 'ka 'plɛblɛ dɪ. -Wee tin 'ka 'nɔ̃nɔ̃n "fo "dɪ, kɔɔ Bali -le 'plɛblɛ "mlian blamin -le vɛ da -kɔɔbli.

²⁶An "bʊ Zozinɔ̃n, 'wɪ nɛn maan 'nan 'an vɛ bɛ, e ya "lɛ 'ka 'fli -nanjen -e 'ka -tɔ 'ka 'bɔ 'a. Kaa nɛn Bali 'ka laabu 'labɛ, minnʊn nɛn blamin o "siala 'wɪ 'tɔnɔ̃n 'a bɛ, o 'ka 'ka yei "bʊ "dɪ. En min tanɔ̃n 'ka 'ka yei "bʊ "dɪ. En min -dandan nun 'ka 'ka yei "bʊ "dɪ. ²⁷Pian minnʊn nɛn blamin o "siala -blɔnɔ̃n 'a bɛ, o 'bɔ nɛn Bali o 'si 'va. Yaa drɛ zɪɛ 'nan -e minnʊn nɛn 'wɪ 'tɔnɔ̃n 'a bɛ, 'yra 'e o -tɛ. En "nyian bɛ, minnʊn nɛn blamin 'ka o "siala fɛ -tʊ -a dɛ, o 'bɔ nɛn Bali o 'si 'va. Yaa drɛ zɪɛ 'nan -e minnʊn nɛn min tanɔ̃n 'a bɛ, 'yra 'e o -tɛ. ²⁸En "nyian bɛ, minnʊn nɛn o 'ka min -dandannʊn -a dɛ, en blamin yei 'ka 'naan o man dɛ, o 'bɔ nɛn Bali o 'si 'va. Minnʊn nɛn o 'ka fɛ -tʊ -a dɛ o nɛn. Bali -a drɛ zɪɛ 'nan -e minnʊn nɛn blamin o "siala fɛ -tʊ -a bɛ, o -nan wɪ 'e vɪlɛ 'e 'kɔn dɪ. ²⁹E ya zɪɛ 'nan -e 'trɛda blamin -tʊ 'e vɪlɛ 'e -dandan 'tan Bali 'lɛ dɪ.

³⁰-A -tʊwli "nɛn 'cɛɛ vɛ -a. Bali 'bɔ 'bɛ 'ka drɛ Zozi Crizi -lɛ vɛ -a. Zozi Crizi zɪɛ, 'wɪ 'tɔdɪ nɛn e 'si Bali va bɛ -nyren, en -yɛɛ drɛ -cɛɛ vɛ -a. Kɔɔ Crizi 'bɔ 'lɛ "wɛan nɛn Bali -kaa 'sia min tɔglɪ 'a, en e -kaa 'si 'va 'yɛɛ vɛ -a "fo, en e -kaa 'si 'wɪ 'wliɪdɪ "lɛ nɔ̃nba -ji. ³¹Bali -a drɛ zɪɛ 'nan -e 'wɪ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -lɛ 'fluba 'ji bɛ, -kaa ta wɪ drɛ. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«-Te min a "va 'nan
'e -dandan "taan Bali 'lɛ bɛ,
'wɪ nɛn Minsan -a drɛ -yrɛ "bɛ -a 'bɔ 'e vɪ!»

Pɔl Zozi Crizi -lɛ 'wɪ 'vɪ Korinti 'nɔ̃n lɛ 'kɔ?

2 ¹An "bʊ Zozinɔ̃n, 'an 'bɔ 'gʊɛ, zɪ an 'lʊ 'ka 'va bɛ, blamin -lɛ 'wɪ 'tɔdɪ -dandan 'lɛɛ 'wɪdɪ sidɔ -a "cɛɛ an 'wɪ nɛn Bali -a drɛ bɛ -a 'vɪ 'cɛɛ dɪ. ²Kɔɔ maan 'yɪ "yi 'nan Zozi Crizi -tʊwli "lɛ 'wɪ nɛn 'an vɛ 'cɛɛ. Zozi Crizi nɛn waa -tɛ yiba "plan da bɛ -a 'bɔ nɛn maan vɛ. ³Tʊ nɛn an 'lʊ 'ka 'va bɛ, tɛ an "koe 'ka 'an da 'kpa dɪ. En "nyian bɛ tɛ "klan a 'an 'ji. ⁴Bali -lɛ 'wɪ nɛn maan 'vɪ 'cɛɛ bɛ, blamin -lɛ 'wɪ 'tɔdɪ -dandan 'lɛɛ 'wɪdɪ sidɔ -a "cɛɛ maan 'vɪ 'cɛɛ en kaa 'man "yi "dɪ. 'Pian Bali lei 'saun 'bɛ 'nyranman 'pa 'plɛblɛ en ka 'wɪ zɪɛ -a 'man "yi. ⁵Maan drɛ zɪɛ 'nan -e Bali -lɛ 'plɛblɛ 'lɛ "wɛan bɛ 'ka yi -tera Zozi da. Kɔɔ an 'ka "vale 'nan blamin -lɛ 'wɪ 'tɔdɪ -dandan man nɛn 'ka yi -tera "da "dɪ.

Bali -lɛ 'wɪ 'tɔdɪ

⁶Zozinɔ̃n nɛn o drɛ Bali -lɛ 'wɪ 'ji ceje bɛ, waa -tɔa 'nan 'wɪ 'tɔdɪ nɛn kʊa 'vɪ. 'Pian 'wɪ 'tɔdɪ zɪɛ ya'a 'silɛ 'trɛ 'gʊɛ -a da dɪ, en ya'a 'silɛ minnʊn tanɔ̃n 'va dɪ. -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan minnʊn tanɔ̃n zɪɛ yi -tʊ bɔa "bɛ o -nan -nyaan. ⁷'Wɪ 'tɔdɪ nɛn kʊa "paaman minnʊn ji bɛ, Bali -lɛ 'wɪ 'tɔdɪ nɛn -a

-ci mandɔ a 'plɛble bɛ -nyrɛn. Te Bali 'ka tian 'trɛ drele dɛ, ɛn yaa man dre 'e 'cɛn 'nan 'yee 'tɔ -dan bɛ 'ka dre -a 'nɛn "blɔnɔn 'a. 'Wɛ 'tɔdɔ zɛ e ya 'e yɔɔdɔ minnun man. ⁸Minnun tanɔn nɛn 'trɛ 'gʊɛ -a da bɛ, wa'a Bali -le 'wɛ 'tɔdɔ zɛ -a -ci manle dɛ. "Te waa -ci 'man bɛ, "te Minsan nɛn 'tɔ -dan a -yrɔ "bɛ wa'a -pɛinle yiba "plan da dɛ. ⁹'Wɛ nɛn 'e 'crɛn -tɛdɔ Bali -le 'fluba 'ji bɛ, -yɛɛ 'lɛ sɔɔ. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɔ 'nan:

«'Wɛ nɛn blamin 'ka tian 'li -a -nan yɛle dɛ,
ɛn 'wɛ nɛn blamin 'ka tian 'li -a manle dɛ,
ɛn 'wɛ nɛn -a -cin 'ka blamin 'ji 'nan e dra dɛ,
-a 'bɔ nɛn Bali -a man dre minnun nɛn
o Bali 'bɔ ye "yi "bɛ -wee vɛ -a.»

¹⁰'Pian -cee vɛ bɛ Bali 'bɛ 'wɛ zɛ -a -ci 'si -cɛɛ 'yee lei 'saun 'a. Kɔɔ Bali lei 'saun 'wɛ pɛɛnɔn -tɔa. Yaa -tɔa "trilii e Bali -le 'wɛ yɔɔdɔ pɛɛnɔn -tɔa. ¹¹'Ka 'ci 'nrɔn 'wɛ 'gʊɛ -a da -tɔ, blamin 'bɔ 'bɛ 'e 'fli man wɛ -tɔa 'e -towli 'cɛ. -Njɛɛ dʊʊ? -A -towli "nɛn "nyian Bali lei 'saun 'le vɛ -a. 'Wɛ pɛɛnɔn nɛn Bali da bɛ, Bali lei 'saun 'bɛ -tɔa 'e -towli. ¹²Lei nɛn Bali -a -nɔn -cɛɛ bɛ, ya'a 'sia 'treda 'gʊ dɛ, 'pian e "sia Bali 'bɔ 'va. -Yee "wɛan Bali -le "yinun nɛn yaa dra -cɛɛ bɛ, -kaa -tɔa.

¹³ɛn "yinun zɛ blamin -le 'wɛ 'tɔdɔ -dandan -a "cɛɛ -kaa -nan wɛ vɛ minnun lɛ dɛ. 'Pian 'wɛnɔn nɛn Bali lei 'saun -a "paa -kaa 'le bɛ, -a 'bɔ nɛn -kaa vɛ minnun lɛ. 'Wɛ 'kpa nɛn, 'wɛnɔn nɛn e cɪ Bali -le 'wɛ 'a bɛ, -kaa -ci 'sia minnun nɛn Bali lei 'saun o "paala bɛ -wɛ. ¹⁴'Pian min nɛn e 'ta wɛla 'e 'bɔ 'wɛlo -ji wɛnɔn da bɛ, wɛnɔn nɛn e 'si Bali lei va bɛ, ya'a 'we "man 'nan 'wɛ 'kpa nɛn dɛ. -A san "e 'wɛnɔn zɛ -a "siala klin "tɛ wɛnɔn -a ɛn ya'a 'kɔlaman -e 'e -ci man dɛ. Fɛ nɛn maan vɛ zɛ, -yɛɛ cɪ 'nan 'wɛnɔn nɛn e 'si Bali va bɛ Bali lei 'saun 'bɛ -ci "sia min lɛ. ¹⁵Min nɛn Bali lei 'saun -a "paala bɛ, e -kɔlaman 'wɛ 'tɔ 'tʊdʊ pɛɛnɔn 'fa 'sidɔ -a, 'pian min nɛn Bali lei 'saun "cɛɛ "paala dɛ, ya'a 'kɔlaman -e 'e min zɛ -yee 'wɛnɔn dɛdɛ -ci man dɛ. ¹⁶Kɔɔ 'wɛ zɛ Bali -le 'fluba -a 'vɛ. E ya 'e 'crɛn -tɛdɔ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«-Tɛ Minsan -le ci "nrɔndɔ -tɔa?
ɛn -tɛ -kɔlaman 'wɛ "paadɔ -a "ji?»

-A san "ka "fo "dɛ, 'pian -cee vɛ bɛ, Crizi lei 'bɛ -kaa "paala. -Yee "wɛan -kaa -yee ci "nrɔndɔ -tɔa.

-Mɛ "wɛ nɛn Bali 'sunɔn -a dra?

3 ¹'An "bʊ Zozinɔn, 'wɛ tɪgt 'ji bɛ, ma'an 'kɔlaman -e 'an 'wɛ tin 'ba 'cɛɛ "le minnun nɛn Bali lei 'saun o "paala bɛ -wee 'wɛ 'zʊ dɛ. 'Pian an 'wɛ tin "baa 'cɛɛ "le minnun nɛn o 'ta wɛla 'o 'bɔ 'wɛlo -ji wɛnɔn da bɛ -wee 'wɛ 'zʊ. Kɔɔ ka ya "le minnun nɛn o ya Crizi -le 'wɛ 'ji 'nɛn 'linɛn nun -a bɛ -wee 'wɛ 'zʊ. ²-Yee "wɛan 'wɛnɔn nɛn an "sia -a tin 'banan 'cɛɛ 'gʊɛ, e 'ka 'plɛble dɛ. 'Nɔnɔn nɛn waa -nɔan 'nɛn 'linɛn lɛ bɛ, e ya "le -a 'bɔ

nen maan -nɔn 'cɛɛ. Kɔɔ ka'a 'kɔlaman -e 'ka fe 'plɛble 'blɪ dɪ. En 'be nen 'gʊɛ, 'nɔnɔn nen min -a -nɔan tian 'cɛɛ. ³Kɔɔ ka 'ta wɔla 'ka 'bɔ 'wulo -ji wunun da. Fe -le "wean an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, man budɪ a 'ka yei, en 'wɪ a 'e -fɔladɪ 'ka yei. 'Wɪ zɪɛ yaa -kɔɔnman 'nan Bali lei 'saun "cɛɛ 'ka "paala dɪ en 'cee 'ta wɔ -pɛ a "le minnun nen wa'a Bali tɔa dɪɛ -wee vɛ zʊ. ⁴Kɔɔ min -mienun a 'ka yei 'o 've 'nan: «'Kʊ "ya wɔ Pɔl -srɔnɔn 'a», en min -mienun 'o 've 'nan, Apolo -srɔnɔn nen "wee "a. 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ -kɔɔnman 'nan Bali lei 'saun "cɛɛ 'ka "paala dɪ.

⁵'Pian e ya "le 'an 'wɪ 'tʊ laabu 'ka 'lɔ. -Tɪ nen Apolo -a? En -tɪ nen 'an 'bɔ Pɔl -a? Maan ve 'cɛɛ 'nan, Bali 'sunɔn "tun "nen 'kʊa. 'Kʊ 'va nen Bali ciɫa en ka yi -tɛra Zozi da. 'Wɪ nen Minsan -a -pɛba 'wɔ 'kʊ 'lɔ bɛ, -a 'bɔ nen kʊa drɛ. ⁶E ya "le 'nan fe 'wɛɛ nen maan -fɔ 'trɛ 'ji, en Apolo 'yi 'sen "da. 'Pian Bali 'be fe 'wɛɛ zɪɛ -a 'bɔ en -yɛɛ cɪ -a trunɔn. ⁷Maan 'nan 'an ve 'cɛɛ 'nan, min nen e fe 'wɛɛ 'fɔ 'trɛ 'ji bɛ -a san 'tɔ "cɛɛ wa'a ve dɪ, en min nen e 'yi 'sen "da "bɛ -a san 'tɔ "cɛɛ wa'a ve dɪ, 'pian Bali nen yaa 'bɔ en e cɪ -a trunɔn bɛ, -a 'tɔ nen waa ve. ⁸Min nen e fe 'wɛɛ -fɔa 'trɛ 'ji 'lee min nen e 'yi -sean "da "bɛ, wa'a 'mlian 'o cin da dɪ. 'Pian 'nyranman nen min -tʊ -a 'pa bɛ, -a man -kopa nen Bali -a -nɔan -a san lɛ. ⁹Kɔɔ kʊ ya Bali lɔ "le -yɛɛ 'nyranman 'panɔn 'zʊ, en cɛɛ cɪ Bali -le fei 'bɔ 'a. En "nyian bɛ, ka ya "le -yɛɛ 'kɔn 'le 'wɪ 'zʊ.

¹⁰Bali -le "yi "nen yaa drɛ 'men 'an drɛdɪ -a Zozi 'le 'pasiazan -a bɛ, -yɛɛ -maan an drɛ "le 'kɔn 'tɔzan -dan -le 'wɪ 'zʊ. An 'kɔn 'pʊ -fɔ 'trɛ 'ji, en min peenun a -a -tɔnan "da. 'Pian 'ka 'tʊdʊ pɛɛnɔn nen ka cɪ -a -tɔnan "da "bɛ, 'ka yiɛ 'tɔ 'ka 'fli -va. ¹¹Fe nen maan ve zɪɛ, -yɛɛ cɪ 'nan 'kɔn 'pʊ nen maan -fɔ 'trɛ 'ji 'va bɛ, Zozi Crizi nen. En min 'ka 'kɔlaman -e 'e 'kɔn 'pʊ pee -fɔ "nyian 'trɛ 'ji "fo "dɪ.

¹²Minnun a 'kɔn zɪɛ -a -tɔnan "da -siga -a, en min -mienun a 'kɔn zɪɛ -a -tɔnan "da -kɔlenun nen o 'fle cɪ bɛ waa, en min -mienun a "nyian -a -tɔnan "da yiba "a, en min -mienun a "nyian -a -tɔnan "da "lɔ "a. ¹³'Pian 'nyranman nen min -tʊ -a 'pa bɛ, -a ta -taa "bɔlɛa yi nen Bali 'tredanɔn 'le tin "baa bɛ -a da. Yi zɪɛ -a da bɛ, 'tɛ 'a nen Bali min -tʊ -le 'nyranman -nanjean. ¹⁴Min nen e 'kɔn zɪɛ -a -tɔ "da en 'tɛ 'ka -kɔlale -yɛɛ vɛ srɛdɪ -a dɪɛ, -a san 'yɛɛ -kopa ye. ¹⁵'Pian -te 'nyranman nen yaa 'pa bɛ 'tɛ -a srɛ bɛ, ya'a 'yɛɛ -kopa 'ye "fo "dɪ. 'Pian min 'bɔ zɪɛ e "sia 'wɪ 'ji. E -kɔan "le min nen e 'sʊ 'tɛ 'lɔ fe -a blu bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ.

¹⁶'Ka Zozinɔn bɛ cɛɛ cɪ Bali -le 'kɔn 'a, en Bali lei 'saun -nyeanla 'ka 'ji. Ka'a tɔa zɪ dʊv? ¹⁷Min nen e Bali -le 'kɔn -wi bɛ, Bali min zɪɛ -a -nan -nyaan. Kɔɔ Bali -le 'kɔn a 'saun en 'ka Zozinɔn 'bɛ cɪ Bali -le 'kɔn 'bɔ zɪɛ -a.

¹⁸Te min -tʊ 'e 'fli see "paadɪ! Maan ve 'cɛɛ 'nan, -te -a -cin a min -tʊ 'ji 'ka yei 'nan 'yɛɛ cɪ 'wɪ 'tɔzan -a bɛ, min zɪɛ 'e 'fli drɛ 'blʊzan -a 'tredanɔn 'lɛ. E drɛ zɪɛ, 'dʊ -e Bali 'e 'wɪ 'tɔdɪ -nɔn -yɛɛ. ¹⁹Kɔɔ 'wɪ 'tɔdɪ nen 'tredanɔn

-a 'siala 'nan -yee ci 'wɪ 'tɔdɪ 'kpa -a bɛ, e ya Bali 'lɛ klin 'tɛ wɪ -a. E ya 'e 'cren -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Bali 'wɪ 'tɔnɔn "kuan 'o 'bɔ 'le -dawli winun drɛdɪ man.»

²⁰En e ya 'e 'cren -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji "nyian 'nan:

«Winun nen 'wɪ 'tɔnɔn -a 'nrɔnman 'o 'ji bɛ,

Minsan -a -tɔa, ɛn yaa -tɔa 'nan -a -ci "ka 'dɪ.»

²¹E ya zɛ 'nan -e min -tu 'e vɪlɛ 'e 'fli drɛ -dandan 'trɛda blamin -le 'wean dɪ. Kɔɔ Bali fɛ pɛɛnɔn 'nɔn 'cɛɛ. ²²Maan ve 'cɛɛ 'nan -te e ya 'an 'bɔ Pɔl -a oo, ɛn -te e ya Apolo -a oo, ɛn -te e ya Pieri -a oo, ɛn -te e ya 'trɛ 'bɔ 'gʊɛ -a da -a oo, ɛn -te e ya 'belidɪ -a oo, ɛn -te e ya -kadɪ -a oo, ɛn -te e ya 'trɛda fɛnɔn nen -nan 'gʊɛ -a oo, ɛn -te e ya fɛnɔn nen o -taa "bɛ -a oo, -a pɛɛnɔn zɛ, Bali -a -nɔn 'cɛɛ. ²³'Pian 'ka 'bɔ bɛ, ka ya Crizi -le vɛ -a, ɛn Crizi a Bali -le vɛ -a.

Minsan 'bɛ Zozi 'le 'pasianɔn 'le tin "baa

4 ¹'Wɪ nen -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'ku 'va zia bɛ -nyrɛn 'gʊ, ku ya Crizi 'sunɔn 'a, ɛn e 'ku 'pla 'nan 'ku Bali -le 'wɪ yɔɔdɪ "paa 'ka 'ji. ²'Pian 'wɪ -dan nen "va "bɛ, -nyrɛn 'nan 'nyranman nen yaa -pɛba 'wɪ 'ku 'lɔ bɛ 'ku yɛ -trɔa "da. ³-Yee "wean 'an 'bɔ 'le vɛ bɛ, -te ka 'mɛn 'wɪ tin "baa oo, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, tin 'banɔn 'mɛn 'wɪ tin "baa oo, ma'an siala 'wɪ 'a dɪ. En "nyian bɛ 'an 'bɔ mɛn "cɛɛ 'an 'fli -le 'wɪ tin "baa dɪ. ⁴Maan ve 'cɛɛ 'nan, -te 'an 'wulo -ji 'nrɔndɪ 'ka tin tɛa 'an da dɪ oo, wa'a vɪlɛ 'nan 'wɪ zɛ -yee "wean 'mɛn tin a 'nɔnɔn dɪ. 'Pian Minsan -tɔwli 'bɛ ci 'mɛn tin 'bazan 'a. ⁵-Yee "wean te 'ka tin -tɛ min da, te -a tu 'ka tian bɔlɛ dɪ. 'Pian 'ka Minsan -tɔdɪ man -pɛn! Tu zɛ -a man nen, e 'winun nen 'e yɔɔdɪ klun va bɛ -a ta bɔala. En "nyian bɛ, 'winun nen min 'ji 'e yɔɔdɪ bɛ, yaa ta bɔala. Maan ve 'cɛɛ 'nan, yi zɛ -a da bɛ Bali min 'tɔ "yi "vɛ 'nyranman nen min 'bɔ -a 'pa bɛ -a man.

Zozi Crizi -le 'pasianɔn 'o drɛ 'cɛɛ 'wɪ -kɔn "mannɔn 'a

⁶'An "bɔt Zozinɔn, 'cɛɛ "wean nen an 'sia 'winun 'gʊɛ -a vɪnan 'ku 'vale Apolo -a 'ku man. Waa 'vɪ 'nan: «'Wɪ nen 'e 'cren -tɛdɪ bɛ, te min 'e 'ciɪla "da 'dɪ!» An ya 'vale 'nan 'wɪ zɛ 'ka -tɔ 'nan, -a -tɔwli 'nen "nyian 'kʊɛ vɛ -a. -Yee "wean te 'ka 'tu 'e -dandan 'tan 'ku 'fli 'gʊɛ 'ku yɛi "min -tu -le "wean dɪ. ⁷-Tɛ 'vɪ 'yɛ 'nan i ya -dan 'i bɔɛzan -tu man? Fɛ -tu nen 'i 'lɔ, te Bali "cɛɛ 'nɔn 'yɛ dɛ, e 'ka "fo 'dɪ! -Yee "wean nen 'i -dandan 'tandɪ 'le 'tɔ!

⁸-A -cin a 'ka 'ji 'nan fɛ -tu 'ka 'e 'klɪdɪ 'ka man dɪ, 'nan ka drɛ fɛnɔn 'a. En ka mingɔnɔn -blɪdɪ 'sia 'va, 'pian ku 'ka wo "va dɪ. An ya "va 'nan 'wɪ zɛ 'e drɛ 'wɪ 'kpa -a, 'dʊ -e "ku "kɔn wɪ "va. ⁹-A -cin a 'an 'ji 'nan, kʊɛ nen ku ci Zozi 'le 'pasianɔn 'a bɛ, Bali 'ku drɛ minnɔn nen o 'ka min va minnɔn -a dɛ waa. Ku drɛ "le minnɔn nen o ya 'o 'pladɪ 'nan 'o -ka bɛ -wee 'wɪ 'zʊ. -Te e ya Bali -le 'pasianɔn 'a oo, ɛn -te e ya blamin -a oo, o

pæənɔn -a -nan ye. ¹⁰Minnun 'ku "siala klinnɔn 'a Crizi -le "wean. 'Pian 'cee vɛ bɛ, 'ka 'fli "siala 'wɪ 'tɔnɔn 'a Zozinɔn yei. Ka ya min 'pleble nun -a, 'pian 'kue vɛ bɛ e 'ka zɪ dɪ. Minnun 'ka 'tɔ "yi "vɛ, 'pian 'kue vɛ bɛ o "naan "kue "man.

¹¹'Bɛ nɛn cæɣv yi -a 'gʊɛ, dra 'ku -tɛa tian, ɛn 'yi dra 'ku -tɛa tian. 'Ku man sɔnɔn "ka "dɪ. Minnun 'ku -sɔan, ɛn "nyian bɛ 'ku -nyran pei "ka "dɪ. ¹²'Ku "koe -nyaan 'nyranman 'padɪ -a -e 'ku "nɛn "fɛ -blɪ. Minnun 'ku "srɔnman 'pian -fɛa nɛn kʊa vɛ o man. Minnun 'tɛ "paa 'ku da, 'pian 'ku 'wulo -tɔa "wlu. ¹³Minnun "we 'ku man -wɪdɪ, 'pian kʊa "sia "da -wɛɛ wei 'nɔnɔn 'a. Ku drɛ 'trɛdanɔn 'lɔ "le bli -le 'wɪ 'zʊ, ɛn ku da nɛn o 'wee "tri pæənɔn 'wɛɛnman tian cæɣv yi -a.

¹⁴-Tɛ an 'wɪnɔn zɪɛ -a cren -tɛ 'cɛɛ bɛ, wa'a vɪɛ 'nan -e 'yɾa 'e 'ka -tɛ dɪ. 'Pian an ya "vale 'nan ka -sɔnɔla -si tɪɣɪ da, kɔɔ ka drɛ 'mɛn 'nɛnnɔn nɛn an o ye "yi "bɛ waa. ¹⁵Maan vɛ 'cɛɛ 'nan -tɛ min -kpi fu (10.000) 'bɛ Crizi -le 'wɪ "paaman 'ka 'ji oo, 'pian -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan 'ka "tɪ 'ka "kaga "dɪ. 'An 'bɔ 'bɛ drɛ 'ka "tɪ "a, kɔɔ mɛɛn Crizi -le 'wɪ 'nɔnɔn 'vɪ 'cɛɛ ɛn ka drɛ -yɛɛ vɛ -a. ¹⁶-Yɛɛ "wean an 'ka trʊ "baa 'nan, 'ka drɛ 'an 'si dɾɛnɔn 'a. ¹⁷'ɛn 'wɪ zɪɛ -a -ji bɛ, an Timote "paa -sia 'cɛɛ. Mɛɛn Bali -le 'wɪ 'vɪ -yɾɛ ɛn e wu "man. Zozinɔn yei "bɛ, e drɛ "le 'an 'pɔn -ji 'nɛn nɛn maan ye "yi ɛn an yi -tɛala "da "bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ. Zɪ 'mɛn 'ta wʊ -pɛ cɪ Crizi -sru "bɛ, e "ta "lo -a -cin -tɔɛ 'ka 'ji. ɛn 'wɪ 'bɔ zɪɛ -a 'bɔ nɛn maan "paaman minnɔn ji -leglizi -tʊdʊ pæənɔn 'ji.

¹⁸Min -mienun a 'ka yei "bɛ waa nɾɔn 'o 'ji 'nan ma'an "nyian lia 'an da 'ka 'va "fo "dɪ, ɛn o -dandan 'tandɪ 'sia. ¹⁹'Pian maan vɛ 'cɛɛ 'nan -tɛ Minsan wu "man "bɛ, -a -nan 'ka "nyian mɔan dɪ -e 'an 'lʊ 'ka 'va. -Tɛ an 'lʊ bɛ, minnɔn 'bɔ nɛn 'o 'fli dra -dandan 'labɛ, wa'a vɪɛ 'nan o wei lɛ nɛn 'an "trɔɛn -tɔa "dɪ, 'pian 'pleble nɛn Bali -a -nɔn -wɛɛ "bɛ -a 'bɔ nɛn maan -nanjean. ²⁰Kɔɔ Bali -le mingɔnɛn -blɪdɪ min da bɛ, wa'a vɪɛ 'nan 'wɪ 'saza nɛn min -a tin "baa 'e 'le dɪ, 'pian Bali 'yɛɛ 'pleble 'ci -kɔnman. ²¹'An sɔnba 'sia -e 'an 'lʊ 'ka 'va, 'bɛ a -tʊ. ɛn 'an 'lʊdɪ 'ka 'va 'ka yɪdɪ "yi 'lee -pɔan "trɔɔ -a bɛ, 'bɛ a -tʊ. 'Wɪ "fli zɪɛ -a "cɛn 'va nɛn ka cɪ?

'Wɪ 'wɪdɪ -dan wɪa Korinti Zozinɔn yei

5 ¹Maan 'man 'e 'pa -a "fli yaa 'nan, 'wɪ 'wɪdɪ "tʊ nɛn minnɔn 'bɔ nɛn wa'a Bali tɔa dɪɛ, wa'a 'kɔlamɔn -e 'o drɛ dɪɛ, min -tʊ a -a dɾɛnan 'ka yei. Kɔɔ min zɪɛ 'o 'vale 'e "tɪ "nan -a, -wɛɛ cɪ lɪ 'lee 'kɔnɛn -a. ²'Wɪ zɪɛ min -tʊ a -a dɾɛnan 'ka yei, tɛ ka -dandan "taan. 'Pian e ya "le 'ka 'ta 'e drɛ paan -trɔdɾɔ -e min nɛn 'e 'wɪ zɪɛ -a drɛ bɛ, 'ka -pin 'ka yei. ³'An 'bɔ Pɔɪ -le vɛ bɛ, an 'ka 'ka yei "nun dɪ, 'pian 'mɛn ci "nɾɔndɪ pæənɔn a 'ka 'va nun. Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, min nɛn e 'wɪ zɪɛ -a drɛ bɛ, "tɛ 'an 'kɔn 'ka 'va nun bɛ, "tɛ an tin -tɛ "da -a -nan 'mɔn. ⁴'Wɪ nɛn kɔ 'ka drɛ bɛ, -nyɾɛn 'gʊ, 'ka cin yɪ -yɛɛ 'wɪ man Minsan Zozi Crizi 'tɔ da. 'Mɛn ci "nɾɔndɪ pæənɔn a 'ka 'va

nun 'le -cee ci. -Kaa san Zozi Crizi -le 'pleble 'a, ⁵'ka min zɛ -a -pin 'ka yei -e 'e dre Satan -le ve -a 'e 'pa 'ji. 'Ka dre 'nan -e Satan 'e 'wɪ 'nen -kɔɔn -yrɛ. 'Wɪ zɛ -yɛɛ -maan 'lɔɔ 'e lia 'e da -e 'e -kɔla 'sidi -a 'wɪ 'ji yi nen -kaa san Zozi Crizi -taa 'man 'be, -a da.

⁶E 'ka 'wɪ 'yi "a 'fo -e 'ka -dandan 'tan 'wɪ zɛ -a -ji dɪ. Kaa -tɔa 'ka 'bɔ 'a 'nan: «Sɪ 'wɛ -tɔwli min 'she pɛɛnɔn "tranman!» ⁷-Yee "wɛan 'wɪ 'wɛɪdɪ 'nen e -kɔlaman -e 'ka pɛɛnɔn "saa be, 'ka 'si 'ka yei. 'Ka dre zɛ, 'dɔ -e 'ka 'kɔn 'saun Bali 'le! Kɔɔ 'ka 'pa nyranman "cee 'wɪ 'wɛɪdɪ "dredɪ -a "fo "dɪ. 'Wɪ nen Izrael 'nɔn -a dra te o "ta 'o tranun 'si nɔanba -ji "fedi -ble be, 'e dre 'cee 'wɪ -kɔɔn "manve -a! O 'mannyan pɛɛnɔn 'wɛɛnman bei 'vaa -e 'o 'kpɔun -pɔ nen 'mannyan 'ka 'kɔan "va "dɛ -a dre. "Be -sru -e 'o 'wee 'bla 'blɪ. Fɛ nen maan ve zɛ -yɛɛ ci 'nan, Crizi dre "le -cee 'bla 'zɔ. E -ka 'nan -e 'e -cee 'wɪ 'wɛɪdɪ 'fui, -e -kaa 'kɔn 'saun Bali 'le. ⁸'Wɪ zɛ -yɛɛ "wɛan be, te -kaa -cee "fedi -blɪ te 'mannyan ceje a -kaa 'va dɪ! -Yɛɛ ci "le 'wɪ 'wɛɪdɪnɔn nen -cee dre 'e tɛdɛ be, -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. Te -cee dre "nyian "fo "dɪ! 'Pian 'wɪ nen e ci 'saun Bali 'le be, -nyren -kaa dre! En 'wɪ nen e ci tɔglɪ be, -nyren -kaa dre!

⁹'Fluba ceje nen an 'lɔ 'a 'cee be, maan cren -tɛ -ji 'nan, -kɔnnɛn -wɛɛnɔn 'lee lɪ -wɛɛnɔn be te 'ka -blɪ waa "fo "dɪ. ¹⁰-Te an ya 'wɪ zɛ -a vɪnan be, minnɔn nen o 'ka Zozi 'va dɛ, 'wee 'wɪ "cee ma'an ve dɪ. En wa'a vɛle 'nan minnɔn nen 'trɛ 'gɔvɛ -a da te o ya "lala yɪ "yi 'nɔn 'a, en o ya crinnɔn 'a, en o ya -yɔ -pannɔn 'a be, -wee 'wɪ nen maan ve dɪ. "Te e ya paan 'be 'a be, "te ka "sia 'trɛ 'bɔ da "fo.

¹¹'Pian fɛ -le "wɛan nen an 'wɪnɔn zɛ -a cren -tɛ 'cee be, -nyren 'gɔ: Minnɔn nen waa ve 'o 'fli man 'nan o ya -kaa "bɔɪ Zozinɔn 'a te o ya 'wɪ 'wɛɪdɪ "drenɔn 'a be, te 'ka -blɪ waa "fo "dɪ! -Nyren "le 'nan -kɔnnɛn -wɛɛdɪ -le 'wɪ 'zɔ, en -nyren "le 'nan lɪ -wɛɛdɪ -le 'wɪ 'zɔ, en -nyren "le 'nan "lala yɪdɪ "yi "le 'wɪ 'zɔ, en -nyren "le 'nan -yɔ -pandɪ -le 'wɪ 'zɔ, en -nyren "le 'nan 'wɪ 'wɛɪdɪ "vɪdɪ Bali man -le 'wɪ 'zɔ, en -nyren "le 'nan -wen mlɪndɪ -trɔɔdɪ 'o 'win -ji -le 'wɪ 'zɔ, en -nyren "le 'nan fɛ 'sidi min lɔ -gla -a -le 'wɪ 'zɔ. Minnɔn zɛ, te 'ka -blɪ waa "fo "dɪ, en te 'ka fɛ -blɪ waa 'e cin va "fo "dɪ!

¹²Minnɔn nen o 'ka Zozi 'va dɛ, mɛɛn "cee tin -tɛa "o da dɪ. 'Pian minnɔn nen Zozi 'va be, -cee tin -tɛa "o da. ¹³En minnɔn nen o 'ka Zozi 'va dɛ, Bali 'be tin -tɛa "o da. -Yee "wɛan nen 'wɪ nen 'e 'cren -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji be, 'ka 'ta wɛla "da! E ya 'e 'cren -tɛdɪ 'nan:

«Min nen e 'wɪ 'wɛɪdɪ "dra be,
'ka -pin 'ka yei!»

-Te 'wɪ 'fɔla Zozinɔn yei "be, -tɛ "paamlan?

6 ¹'Wɪ -fɔala Zozizan 'tu 'lee 'e "bɔɪ Zozizan 'tu yei, 'pian kaa "siala -e 'ka -kɔ -a minnɔn nen wa'a Bali tɔa dɛ o cɛin -da. 'Wɪ nen ka dra zɛ e 'ka "yi "fo "dɪ. Kaa tin "baa paan 'ka "bɔɪ Zozinɔn 'cɛin -da. ²-Kaa 'bɔ

nen -kaa ya Bali -le minnun -a be, -cee -taa 'tredanɔn 'le tin 'bale. Ka'a 'wɪ zɪɛ -a tɔa dʊv? -Mɛ 'le "wean nen ka'a 'kɔlaman -e 'ka 'wɪ 'sezɛnɛn zɪɛ -a tin 'ba 'ka 'bɔ 'a dɪ? ³ɛn 'nyian be, -cee -taa Bali -le 'pasianɔn 'le tin 'bale. Ka'a 'wɪ zɪɛ -a tɔa dʊv? -Mɛ 'le "wean nen ka'a 'kɔlaman -e 'ka 'trɛda wɪ 'sezɛnɛn 'gʊɛ -a tin 'ba 'ka 'bɔ 'a dɪ? ⁴'Pian -te 'wɪ 'fɔla 'ka yei "be, ka -ko 'wɪ zɪɛ -a tin 'banɔn nen o 'ka Zozinɔn 'a dɛ, o cɛin -da.

⁵An ya "vale 'wɪ nen kaa dra be, -a 'yra 'e 'ka 'tɛ, -yee "wean nen an 'wɪ zɪɛ -a ve. 'Wɪ 'tɔzan 'bɔ 'tʊ 'ka "cee yei, -te 'wɪ 'fɔla Zozinɔn 'fli yei "be -e 'e -kɔla o yei 'paaladɪ -a 'mlɔnmlɔn dʊv? ⁶'Cee 'wɪ drɛdɪ -a -kɔɔnman 'nan 'wɪ 'tɔzan 'ka 'ka yei "fo "dɪ. Kɔɔ -te 'wɪ 'fɔla Zozizan 'tʊ 'lee 'e "bʊ Zozizan 'tʊ yei "be, kaa "sia -e 'ka -kʊ -a minnun nen wa'a Bali tɔa dɛ o cɛin -da.

⁷-A mandɪ 'nan 'wɪ 'fɔla Zozinɔn 'fli yei ɛn o ya tin 'banan be, yaa -kɔɔnman 'nan 'cee 'ta wʊ -pɛ 'ka 'le Zozinɔn 'zʊ dɪ. -Mɛ 'le "wean nen ka'a 'we "man -e min 'e 'wɪ drɛ 'ka 'va -wɪdɪ "dɪ? ɛn 'nyian be, -mɛ 'le "wean nen ka'a 'we "man -e min 'e 'ka 'ta -blɪ dɪ? ⁸'Pian 'cee vɛ be, 'ka 'bɔ cɛɛ 'wɪ dra min va -wɪdɪ, ɛn cɛɛ minnun ta -ble. Min pee "tun "cɛɛ dɪ, 'ka 'bɔ "bʊ Zozinɔn lɛ nen ka 'wɪnʊn zɪɛ -a dra.

⁹'Wɪ 'gʊɛ -a -cin 'e -trɔa 'ka 'ji. -Nyren 'nan minnun nen o 'wɪ dra -wɪdɪ "min va be, wa'a 'ko Bali -le mingɔnɛn trɛda "fo "dɪ. ɛn 'nyian be, te 'ka 'wɪ 'gʊɛ -a 'sia 'wɪ wɪ -a "fo "dɪ! Minnun nen o ya -kɔnɛn -wɛɛnɔn 'a be, 'lee minnun nen o ya lɪ -wɛɛnɔn 'a be, 'lee minnun nen o ya -yʊ -pannɔn 'a be, 'lee minnun nen o min -sran -wɛɛman be, 'lee minnun nen o min nan -wɛɛman be, 'lee -klɔnmɔn 'lee -klɔnmɔn nen o nyianla 'le lɪ 'lee -kɔnɛn -le 'wɪ 'zʊ be, ¹⁰'lee minnun nen o ya crinnɔn 'a be, 'lee minnun nen o ya "lala yɪ "yi 'nɔn 'a be, 'lee minnun nen o -wɛn mlɪndɪ -tɔala 'o 'wɪn -ji be, 'lee minnun nen o 'wɪ 'wɪdɪ "ve Bali man be, 'lee minnun nen o fɛ "sia min lɔ -gla -a be, o pɛɛnɔn zɪɛ, wa'a 'ko Bali -le mingɔnɛn trɛda "fo "dɪ. ¹¹Min -mienun a 'ka yei 'e tɛdɛ be, te o 'wɪnʊn zɪɛ -a -mie dra. 'Pian 'be nen 'gʊɛ, Minsan Zozi Crizi 'lee -kaa "tɪ Bali lei 'saun be, -wɛɛ 'cee 'wɪ 'wɪdɪ fui 'ka man, ɛn o 'ka 'si "va Bali -le ve -a "fo, ɛn o 'ka drɛ min tɪglɪ 'a Bali 'lɛ.

'Wɪ nen e Bali 'tɔ dra -dan be -nyren 'ka dre!

¹²Min -mienun a 'ka yei, waa ve 'nan: «Fɛ pɛɛnɔn drɛdɪ -si a 'e 'le 'sʊdɪ min lɛ.» 'Pian maan ve 'cɛɛ 'nan fɛ pɛɛnɔn 'ka 'wɪ "yi 'dra min lɛ dɪ. An -kɔlaman maan ve 'nan, fɛ pɛɛnɔn drɛdɪ -si a 'e 'nɔndɪ 'mɛn, 'pian ma'an 'fli tʊɛ -e 'an drɛ fɛ -tʊ -le nɔan -a dɪ. ¹³Kaa ve 'nyian 'nan: «Bali -blɪ fɛ -nɔn min lɛ 'nan -e 'e 'kʊ min -pɔn -ji. ɛn Bali min -pɔn drɛ 'nan -e -blɪ fɛ 'e 'kʊ "ji. ɛn tʊ -tʊ -taa "bɔlɛ be, Bali 'o "fli zɪɛ o -nan -nyaan.» 'Wɪ zɪɛ e ya 'wɪ 'kpa -a. 'Pian Bali 'ka -kaa drɛlɛ 'nan -e -kaa 'fli -nɔn -kɔnɛn -wɛɛdɪ 'lee lɪ -wɛɛdɪ lɛ dɪ. Kɔɔ Minsan a "va 'nan -kaa 'kɔlɛ 'e 'kɔn 'e 'bɔ 'le vɛ -a. ɛn 'e 'bɔ 'yɛɛ yɛɛ -tɔa -kaa 'kɔlɛ 'va. ¹⁴Fɛ -le "wean nen an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ be, zɪ Zozi Crizi -ka be, Bali -a 'kɔlɛ wɪuan -kanɔn 'va. -A -tʊwɪlɪ "nen "nyian Bali

-a dra -cɛɛ. -Te -kaa -ka bɛ, Bali -kaa 'kɔlɛ 'gʊɛ -a wuanla -kanɔn 'va 'yee 'plɛblɛ 'a.

¹⁵ Crizi man mennun nɛn 'kaa. Ka'a 'wɪ zɪɛ -a tɔa dʊv? Min -kɔlaman -e 'e Crizi man mɛn -tʊ 'si -e 'e drɛ -kɔnnɛn -wɛɛzan man mɛn -a? -Cɛjɛ!

¹⁶ Kaa -tɔa 'nan, -te min 'nyin -kɔnnɛn -wɛɛzan -sru 'bɛ, te o "flinɔn dre min -tʊwli 'a. Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdʊ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Min 'fli zɪɛ o dra min -tʊwli 'a.»

¹⁷ Pian min nɛn 'bɛ lea Minsan man bɛ, o dra -tʊwli Bali lei 'saun 'le 'wean.

¹⁸ -Yee "wean te 'ka 'fli -nɔn -kɔnnɛn -wɛɛdʊ 'lee lɪ -wɛɛdʊ le 'fo "dɪ. Kɔɔ 'wɪ 'wliɔt 'tɔ 'tʊdʊ pɛɛnɔn nɛn blamin -a dra, te e 'ka -kɔnnɛn -wɛɛdʊ 'lee lɪ -wɛɛdʊ da dɪɛ, ya'a fɛ -tʊ dra min 'kɔlɛ le dɪ. 'Pian 'wɪ 'wliɔt 'nɛn -kɔnnɛn -wɛɛdʊ 'lee lɪ -wɛɛdʊ da bɛ, -te min -a dre bɛ, te -a san 'wɪ 'wliɔt dre 'e 'bɔ 'kɔlɛ le. ¹⁹ -A -cin 'e 'trɔa 'ka 'ji 'nan, 'ka 'kɔlɛ bɛ, e ya Bali lei 'saun 'le 'kɔn 'a. En Bali 'yee lei 'saun zɪɛ -a -nɔn 'cɛɛ, e ya 'ka 'lɔ. Ka 'ka 'nyian 'ka 'fli -ji dɪ. ²⁰ Maan ve 'cɛɛ 'nan, Bali 'ka 'ta pan 'wɔ 'flɛ 'plɛblɛ 'a. -Yee "wean 'ka Bali 'tɔ dre -dan 'ka 'kɔlɛ nɛn e cɪ -yee vɛ -a bɛ -a.

Pɔl 'wɪ tin 'ba lɪ 'padɪ 'lee -kɔnnɛn 'padɪ da

7 ¹ Fluba nɛn ka -ta -a 'mɛn bɛ, 'wɪ nɛn kaa laabu 'an 'lɔ 'ji bɛ, an 'ta -a 'sia 'va 'cɛɛ. -Te kaa 'vɪ 'nan, te -klɔnmɔn 'e -wla 'e nan -sru 'dɪɛ, 'wɪ 'tʊ nɛn kaa 'vɪ.

² Pian 'an 'bɔ Pɔl, maan ve 'cɛɛ 'nan, e ya 'wɪ 'yi 'a -e -klɔnmɔn nan 'e 'kɔn. En e ya 'nyian 'wɪ 'yi 'a -e lumɔn -sran 'e 'kɔn. "Tɔgɔ lumɔn 'e dre -kɔnnɛn -wɛɛzan 'a, en -klɔnmɔn 'e dre lɪ -wɛɛzan 'a. ³ -Klɔnmɔn 'e -wla 'e nan -sru! -Yee cɪ 'le 'e dre 'e nan le. En lumɔn 'e wɪ 'man -e -a -sran 'e -wla -a -sru! -Yee cɪ 'le 'e dre 'e -sran le.

⁴ Lumɔn 'kɔlɛ bɛ, e 'ka lumɔn 'bɔ 'saza 'le vɛ -a dɪ. 'Pian e ya -a -sran -le vɛ -a. -A -tʊwli 'nɛn 'nyian -klɔnmɔn -le vɛ -a. -Klɔnmɔn 'kɔlɛ bɛ, e 'ka -klɔnmɔn 'bɔ 'saza 'le vɛ -a dɪ. 'Pian e ya -a nan -le vɛ -a. ⁵ -Yee "wean te 'ka vɪ 'ka cin le -cɛjɛ 'fo "dɪ. 'Pian -te 'ka 'flinɔn wei dre -tʊwli, 'nan -e 'ka 'flin tʊ "wɛnnɛn 'a Bali trʊ 'badɪ -le 'wean bɛ, 'ka dre. "Bɛ -sru -e 'ka 'kʊ 'ka cin va, "tɔgɔ 'ka vile 'ka 'kɔla 'ka 'fli 'kundi -a dɪ, -e Satan 'e 'ka 'man yɪ.

⁶ 'Wɪ zɪɛ -a da bɛ, -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, -si -tʊ nɛn maan kɔɔn 'cɛɛ, 'pian -pei 'cɛɛ maan -tɔ 'cɛɛ dɪ. ⁷ E ya 'an 'ji 'nan minnɔn pɛɛnɔn 'o 'fʊ paan 'kɔnnɛn -gɔnnɛn -a 'le 'mɛn 'wɪ 'zʊ. 'Pian Bali 'yi dre min le -tʊdʊ. Yaa dre min -mienun le 'e 'to, en yaa dre min -mienun le 'e 'to.

⁸ -Klɔnmɔnnun nɛn o nan 'ka "dɪɛ, 'lee lumɔnnun nɛn o -sran 'ka "dɪɛ, 'lee -calɛnɔn bɛ, maan ve -wɛɛ 'nan, e ya 'wɪ 'yi 'a -e 'o 'fʊ 'le 'mɛn 'wɪ 'zʊ. ⁹ 'Pian -te wa'a 'kɔlaman 'o 'fli 'kundi -a dɪɛ, 'o lɪ 'pa, en -te 'bɛ 'cɛɛ dɪɛ, 'o -kɔnnɛn 'pa! Lɪ 'padɪ 'lee -kɔnnɛn 'padɪ bɛ, -a 'yi 'mlian yra yɪdɪ -kɔnnɛn dra lɔ, -te 'bɛ 'cɛɛ dɪ lɪ dra lɔ bɛ -a da.

Pɔl 'wɪ tin 'ba lɪ bɔladɪ da

¹⁰ -Klɔnmɔnnun nɛn o lɪ 'pa bɛ, 'lee lumɔnnun nɛn o -kɔnnɛn 'pa bɛ, 'wɪ nɛn maan laabo -wɔb "bɛ, -nyrɛn 'gʊ. 'Wɪ zɪɛ Minsan 'bɛ vɪ 'nan, 'o 'ta

wula "da. -Nyren 'nan, te lumɔn 'e 'cɛn 'e -sran man 'li "fo "dɛ. ¹¹Pian -te lumɔn cɛɛn 'e -sran man bɛ, 'e 'fʊ 'e "tun, te 'e -kɔnnɛn pee 'pa "fo "dɛ. -Te 'bɛ "cɛɛ dɛ, 'e 'o yei "sɛn 'e cin va 'o 'vale 'e -sran -a. -A -tuwli "nɛn "nyian -klɔnmɔn -le vɛ -a. Te -klɔnmɔn 'e nan bɔla 'li "fo "dɛ.

¹²Zozizan nɛn -a nan a te e 'ka Zozi 'va dɛ, 'lee Zozizan nɛn -a -sran a te e 'ka Zozi 'va dɛ, -wee vɛ nɛn 'gʊ. 'Wɛ zɛ -a da bɛ, Minsan 'ka 'wɛ 'tʊ vɛlɛ dɛ, 'pian an -kɔlaman an 'wɛ -mie ve 'cɛɛ "da. Zozizan nɛn -a nan a te e 'ka Zozi 'va dɛ, -te -a nan a "va 'nan 'o 'kɔn -a bɛ, te 'e lɪ zɛ -a bɔla "fo "dɛ. ¹³En Zozizan nɛn -a -sran a te e 'ka Zozi 'va dɛ, -te -a -sran a "va 'nan 'o 'kɔn -a bɛ, te 'e 'si 'e 'sran zɛ -a wɛlʊ "fo "dɛ. ¹⁴Lumɔn zɛɛ 'e 'ka 'e "tri "tɔdɛ Bali 'lɛ dɛ, 'pian lɪ 'bɔ 'lɛ "wean bɛ -a -sran dra 'saun Bali 'lɛ. -A -tuwli "nɛn "nyian -klɔnmɔn -le vɛ -a, -klɔnmɔn 'ka 'e "tri "tɔdɛ Bali 'lɛ dɛ, 'pian -klɔnmɔn 'bɔ 'lɛ "wean bɛ -a nan dra 'saun Bali 'lɛ. -Te e 'ka zɪ dɛ, "te 'o cin 'nɛnnun -kɔan 'o "tri "tɔdɛ Bali 'lɛ. 'Pian e 'ka zɪ "fo "dɛ, o ya 'saun Bali 'lɛ.

¹⁵'Pian -te -klɔnmɔn 'bɔ nɛn e 'ka Zozi 'va dɛ -yɛɛ 'vɪ 'nan 'e "cɛan 'e nan man bɛ, 'e drɛ. En -te lumɔn 'bɔ nɛn e 'ka Zozi 'va dɛ -yɛɛ 'vɪ 'nan 'e "cɛan 'e 'sran man bɛ, 'e drɛ. Kɔɔ lumɔn nɛn Zozi 'va bɛ, 'lee -klɔnmɔn nɛn Zozi 'va bɛ, o 'ka 'o -mean drɛdɛ 'wɛ zɛ -a -ji "fo "dɛ.

'Pian -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, Bali -kaa laabu 'nan -e -kaa yei 'e 'kɔn -trɔɔ -kaa 'vale min pɛɛnɔn 'a. -Yee "wean te 'cee 'cɛndɪ 'e 'si 'ka Zozinɔn 'va zia dɛ. ¹⁶Kɔɔ 'i 'bɔ lumɔn nɛn Zozi 'va bɛ, -te 'yie "wean nɛn 'i 'sran 'sia 'wɛ 'ji oo, yɪ'a tɔa dɛ. En 'i 'bɔ 'klɔnmɔn nɛn Zozi 'va bɛ, -te 'yie "wean nɛn 'i nan 'sia 'wɛ 'ji oo, yɪ'a tɔa dɛ.

-Pɛ nɛn i cɪ "man 'lɔɔ ɛn Minsan 'i laabu bɛ, -a man nɛn 'i 'fʊ!

¹⁷'Wɛ nɛn e cɪ 'wɛ -dan a bɛ, -nyren 'nan, zɪ Minsan 'i 'pa 'trɛda bɛ -a da nɛn 'i 'fʊ! En -pɛ nɛn i cɪ "man 'lɔɔ ɛn Minsan 'i laabu bɛ, -a man nɛn 'i 'fʊ! 'Wɛ nɛn maan "paaman -leglizi -tudʊ pɛɛnɔn 'ji bɛ, -nyren zɛɛ. ¹⁸Maan 'nan an 've 'nan, -te Bali 'i laabu te i ya 'i -fɔdɪ -klɔnmɔn -va bɛ, e ya 'kpa. En -te Bali 'i laabu te i 'ka 'i -fɔdɪ -klɔnmɔn -va dɛ, te 'i -wɛɛ 'nan i -fɔa "klɔnmɔn -va -e 'i 'kɔn 'saun Bali 'lɛ dɛ. ¹⁹-Te min a 'e -fɔdɪ -klɔnmɔn -va bɛ, e ya 'wɛ "tun "a. En -te min 'ka 'e -fɔdɪ -klɔnmɔn -va dɛ, e ya "nyian 'wɛ "tun "a. 'Pian 'wɛ nɛn e cɪ 'wɛ -dan a bɛ, -nyren 'nan, min 'e 'ta wɛla 'wɛ nɛn Bali -a 'vɪ bɛ -a da.

²⁰Maan ve "nyian 'nan, -pɛ nɛn min cɪ "man 'lɔɔ ɛn Bali -a laabu bɛ, -a -ji nɛn min 'e 'fʊ. ²¹-Te Bali 'i laabu te i ya nɔan -a bɛ, te 'yie -kɔndɪ nɔan -a 'wɛ 'e 'nan 'i man "fo "dɛ. 'Pian -te -a -si 'lɛ 'sʊ 'yie 'nan -e 'i vɛlɛ 'i 'kɔn "nyian nɔan -a dɛ, 'i 'wɛ "man. ²²Maan 'vɪ 'nan, te -kɔndɪ nɔan -a 'wɛ 'e 'nan min man dɛ, kɔɔ -te min a nɔan -a ɛn Bali -a laabu bɛ, te e drɛ nɔan nɛn Minsan -a ta pan 'wɛ 'e 'tazan lɛ bɛ -a. En "nyian bɛ, -te min 'ka nɔan -a dɛ, 'nan Bali -a laabu bɛ, min zɛɛ e ya Crizi -le nɔan -a. ²³Crizi 'ka

pæənɔn 'ta pan 'wɔ 'flɛ 'plɛblɛ 'a. Te 'ka 'fli 'tɔ -e 'ka dre blamin -le nɔan -a 'ta wɔladɔ -a -yee 'wɔ 'paadɔ da dɪ! 24'An "bɔ Zozinɔn, -pɛ nɛn ka cɪ "man 'lɔɔ ɛn Bali 'ka laabu bɛ, -a man nɛn 'ka 'fu!

Minnun nɛn wa'a tian lɪ 'lee -kɔnnɛn 'palɛ dɛ 'wee 'wɔ nɛn 'gɔ

25-Klɔnmɔnnun nɛn wa'a tian lɪ 'palɛ dɛ, 'lee lɔmɔnnun nɛn wa'a tian -kɔnnɛn 'palɛ dɛ, ka -wee 'wɔ laabu 'an 'lɔ. 'Wɔ zɪɛ -a da bɛ, Minsan 'ka 'wɔ 'tɔ vɪlɛ dɪ, 'pian an -kɔlaman an 'wɔ -mie vɛ 'cɛɛ 'da. -A -cin -a 'an 'ji 'nan, min -kɔlaman 'e yi -tɛala 'an da "fo, kɔɔ Minsan 'yi dre 'mɛn 'an dɛdɪ -a 'yee 'pasiazan -a. 'Wɔ nɛn maan "sia 'va 'cɛɛ bɛ, -nyrɛn 'gɔ: 26-Te 'an 'ci nrɔn yɾa yɪdɪ nun nɛn o cɪ 'o pou sianan 'gɔɛ -a da bɛ, maan ye 'wɔ 'yi "a, -e -klɔnmɔn 'e vɪlɛ 'e lɪ 'pa dɪ, ɛn "nyian -e lɔmɔn 'e vɪlɛ 'e -kɔnnɛn 'pa dɪ. 27'Pian -te 'i nan a 'va bɛ, te 'i -wɛɛ 'nan 'i "cɛan "man "dɪ, ɛn -te 'i nan "ka "dɛ, te 'i -wɛɛ 'nan 'i lɪ "paa dɪ. 28 ɛn -te -klɔnmɔn lɪ 'pa bɛ, 'wɔ 'wɪdɪ "cɛɛ yaa dre dɪ. -A -tɔwɪlɪ "nɛn "nyian lɔmɔn -le vɛ -a. -A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, -klɔnmɔn nɛn e lɪ 'pa bɛ, 'lee lɔmɔn nɛn e -kɔnnɛn 'pa bɛ, o -taa 'o yɾa yɪlɛ. An 'ka "vale 'nan yɾa yɪdɪ nun zɪɛ 'o bɔ 'ka man dɪ, -yee "wɛan nɛn an 'wɔ 'plɛ 'cɛɛ.

29'An "bɔ Zozinɔn, 'wɔ nɛn -yee "wɛan an 'wɔ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, -nyrɛn 'gɔ. Tɔ 'ka -kaa 'lɔ "kaga -e -kaa Minsan -le 'nyranman 'pa dɪ. -Yee "wɛan, -klɔnmɔn nɛn -a nan a bɛ, 'e yɪɛ -trɔa Minsan -le 'nyranman da "le 'nan -a nan "ka "dɪ. ɛn lɔmɔn nɛn -a -sɾan a bɛ, 'e yɪɛ -trɔa Minsan -le 'nyranman da "le 'nan -a -sɾan "ka "dɪ. 30-Te e ya 'wɔ 'nanmandɪ -a oo, ɛn -te e ya cɪ "nɾandɪ -a oo, te -a -tɔwɪlɪ 'e 'si -tɔ min lɔ -e 'e vɪlɛ 'e yɪɛ -trɔa Minsan -le 'nyranman da dɪ. Minnun nɛn o fɛ "lɔa bɛ, -a -cin 'e 'kɔn o ji 'nan fɛ 'bɔ zɪɛ 'e 'ka 'o 'lɔ dɪ. 31 ɛn minnun nɛn 'wee 'wɔnɔn dɛdɪ cɪ 'trɛda bɛ, te 'o dre 'wɔnɔn 'bɔ 'le nɔan -a dɪ. Fɛ -le "wɛan nɛn an 'wɔ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, 'trɛ 'lee 'e 'ta fenun -nan -taa -nyanlɛ.

32 An ya "vale 'nan te cɪ "nɾɔndɪ 'trɛda 'wɔnɔn da 'e 'kɔn 'ka man dɪ. Min nɛn lɪ 'ka -yɾɔ "dɛ, 'e yɪɛ -tɔala Minsan -le 'nyranman da, ɛn yaa -wɛɛman 'nan 'e "sɔa Minsan lɛ. 33'Pian min nɛn lɪ a "wɪlɔ "bɛ, 'wɔnɔn nɛn 'trɛda wɔnɔn -a bɛ, -a da nɛn 'e 'ci "nɾɔnman. Yaa -wɛɛman 'nan 'e "sɔa 'e nan lɛ. 34'Wɔ zɪɛ -a dɛdɪ bɛ, e min 'bɔ dra min nɛn -a yɪɛ a 'trɛ "fli "ji bɛ -a. -A -tɔwɪlɪ "nɛn "nyian lɔmɔn -le vɛ -a. Lɔmɔn nɛn -a -sɾan "ka "dɛ, 'e yɪɛ -tɔala Minsan -le 'nyranman da, ɛn yaa -wɛɛman 'nan 'e -kɔan Minsan -le vɛ -a "fo. 'Pian lɔmɔn nɛn e -kɔnnɛn 'pa bɛ, 'wɔnɔn nɛn 'trɛda wɔnɔn -a bɛ, -a da nɛn 'e 'ci "nɾɔnman. Yaa -wɛɛman 'nan 'e "sɔa 'e -sɾan lɛ.

35 E ya 'ka 'bɔ 'le 'wɔ 'yi "a, -yee "wɛan nɛn an 'wɔ zɪɛ -a 'vɪ 'cɛɛ. Ma'an wɛɛman 'nan an 'tɛ "paa 'ka da dɪ. 'Pian e ya 'an 'ji 'nan, 'ka Minsan -le 'nyranman 'pa 'ka 'bli pæənɔn 'a "le zɪ e 'sɔ -yɾɛ "bɛ -yee 'wɔ 'zɔ.

36-Te -a -cin a -klɔnmɔn -ji 'nan 'o 'vale 'e bɔɛ -a 'wee cin 'padɔ a 'mɔnnan, te 'e yɾa ye lɪ dra lɔ bɛ, 'e lɪ 'bɔ zɪɛ -a 'pa. E 'ka 'wɔ 'wɪdɪ "dɛdɪ

-a di. ³⁷Pian -klɔnmɔn nɛn e -kɔlaman 'e 'fli 'kundu -a -e li dra 'e vɛlɛ 'e 'tɛ dɛ, -te e -tɔ "da 'nan ya'a 'e bɔɛ paa dɛ, 'wɪ "yi "nɛn yaa drɛ. ³⁸Maan ve 'cɛɛ 'nan, -klɔnmɔn nɛn 'e bɔɛ 'pa bɛ, 'wɪ "yi "nɛn yaa drɛ. 'Pian -klɔnmɔn nɛn ya'a 'e bɔɛ 'palɛ dɛ, 'wɪ "yi "nɛn yaa drɛ bɛ e "mlianla "da.

³⁹ɛn "nyian bɛ, lɪmɔn nɛn e -kɔnnɛn 'pa bɛ, -te -a -sran 'ka tian 'kalɛ dɛ, te e ya 'e -sran -lɛ vɛ -a 'li 'trilii. 'Pian -te -a -sran -ka bɛ, -si a 'e 'lɛ 'sɔdɪ -yɛɛ, -e 'e -kɔnnɛn nɛn e cɪ "va "bɛ -a 'pa. ɛn Zozizan nɛn yaa "paa -kɔɔ. ⁴⁰An 'bɔ Pɔl, e ya "mɛn 'ji 'nan, -te ya'a -kɔnnɛn pɛɛ 'palɛ dɛ, cɪ "nrandɪ -kɔan -yɔɔ 'e "mlianla "da. "Mɛn 'ji 'wɪ nɛn zɪɛ 'pian maan -tɔa 'nan 'an 'bɔ "nyian Bali lei 'saun a 'an 'lɔ.

Zozizan -kɔlaman e -yɔ -pan wi -ble?

8 ¹'Wɪ tɪglɪ nɛn, 'wɪ nɛn -yɔ -pan wi da bɛ, -kaa pɛɛnɔn -kaa -tɔa. 'Pian e ya 'lɛ 'an 'wɪ 'tɔ vɪ 'cɛɛ. -Tɛ min -a 'vɪ 'nan 'e 'wɪ 'tɔ -tɔa "bɛ, e ya 'fli dɛrdɪ -dandan "tun "a. 'Wɪ nɛn e cɪ "yi "bɛ, -nyɛɛn 'nan 'i bɔɛzan -tɔ yɪ "yi. Kɔɔ -yɛɛ "paa "va -e -yɛɛ yɪ -tɛradɪ Bali da 'e 'pa "da. ²ɛn "nyian bɛ, -te -a -cin a min 'ji 'nan 'e 'wɪ 'tɔ -tɔa "bɛ, yaa -kɔnman 'nan min zɪɛ, 'wɪ nɛn e cɪ "lɛ 'e -tɔ bɛ, ya'a 'tɔa dɪ. ³'Pian min nɛn e Bali ye "yi "bɛ, min zɪɛ, -nyɛɛn Bali -a -tɔa.

⁴-Yɔ -pan wi -blɪdɪ bɛ, -kaa -tɔa 'nan, -yɔnɔn 'bɔ "ka "dɪ. Bali a -tɔwli, ɛn fɛ pɛɛ "ka -e 'wɛɛ 'sia "nyian bali -a "fo "dɪ. ⁵'Pian minnɔn nɛn 'trɛ 'gɔɛ -a da bɛ, o laji fɛnɔn -mie drɛ 'wee bali -a. ɛn o 'trɛda fɛnɔn -mie drɛ 'wee bali -a. Fɛnɔn nɛn minnɔn o "siala bali -a bɛ, o ya "kaga. ɛn fɛnɔn nɛn 'pleblɛ a -wɔlɔ "bɛ, o ya "nyian "kaga. ⁶-Cɛɛ vɛ bɛ, Bali a -tɔwli "cɛ. Bali zɪɛ, -yɛɛ cɪ -kaa "tɪ "a, ɛn -yɛɛ fɛ pɛɛnɔn drɛ, -kaa ya 'trɛda -yɛɛ vɛ -a. ɛn min nɛn e cɪ Minsan -a bɛ e ya -tɔwli "cɛ, Zozi Crizi nɛn. Bali ciɔla "va ɛn e fɛ pɛɛnɔn drɛ, ɛn Bali ciɔla "va ɛn e 'belɪdɪ -nɔn -cɛɛ.

⁷'Pian Zozinɔn -mienun 'ka 'wɪ zɪɛ -a tɔa dɪ. -Yɔ -lɛ 'wɪnɔn a tian o -wulo -ji, -yɛɛ "wɛan nɛn -te o ya -wi zɪɛ -a -blɪnan bɛ, -a -cin a o 'ji 'nan waa -te -yɔ lɛ. Tɔɔn -e -wee cɪ "nrɔndɪ 'e tin -tɛ o da, te waa ye 'nan -wi zɪɛ e 'o "tri "tɔ Bali 'lɛ. ⁸'Pian -blɪ fɛnɔn "cɛɛ -maan -e Bali cɪ 'e 'kɔnnan "tra "min va dɪ. Maan ve 'cɛɛ 'nan, -te -ka'a -blɪlɛ dɛ, ya'a fɛ -tɔ 'sia "da -cɛɛ dɪ, ɛn -te -kaa blɪ bɛ, ya'a fɛ -tɔ paa "da -cɛɛ dɪ.

⁹-Yɛɛ "wɛan 'ka drɛ "yi! Kaa ve 'nan 'wɪ -mie dɛrdɪ -si a 'ka 'lɔ -e 'ka drɛ. 'Wɪ 'kpa nɛn. 'Pian te -a dɛrdɪ 'e 'ka "bɔ Zozinɔn nɛn wa'a 'tɔa 'lɛ 'cɛɛ 'wɪ 'zɔ dɛ, o drɛ 'wɪ 'wɪdɪ "dɛnɔn 'a dɪ!

¹⁰'Ka 'cɪ "nrɔn 'wɪ 'gɔɛ -a da -tɔ! 'I 'bɔ nɛn yia ve 'nan i -tɔa "bɛ, i ya 'i -nyrandɪ -yɔ -pan 'kuin te i -yɔ -pan wi -ble. 'I "bɔ Zozizan nɛn ya'a 'wɪ zɪɛ -a tɔa 'lɛ 'yie 'wɪ 'zɔ dɛ, yei 'yɪ -a -blɪnan. "Bɛ -sru -e 'e 'tɛ 'wɪnɔn zɪɛ -a dɛrdɪ va, te -yɛɛ cɪ "nrɔndɪ tin -tɛa "da. ¹¹'Yie 'wɪ 'tɔdɪ bɛ, yaa drɛ ɛn 'i "bɔ Zozizan nɛn ya'a 'wɪ zɪɛ -a tɔa 'lɛ 'yie 'wɪ 'zɔ dɛ, -a -nan -nyan. 'Wɪ 'wɪdɪ "nɛn yia drɛ, kɔɔ 'i "bɔ Zozizan nɛn, ɛn Crizi -ka 'nan -e 'e 'belɪdɪ

-nɔn -yɾe. ¹²Wɪ 'wɪdɪ zɪe -a dɾeɔt 'o "bʊi Zozinɔn lɛ te -wee ci "nɾɔndɪ tin -tɛa "o da bɛ, e ya 'wɪ 'wɪdɪ "dɾeɔt Crizi man. ¹³-Yee "wean -te -blɪfɛ "tun "le "wean 'an "bʊi Zozizan dra 'wɪ 'wɪdɪ "dɾezan -a bɛ, "te ma'an -wi ble 'li "fo "dɪ. Maan dra zɪe, "tɔgɔ 'an "bʊi Zozizan 'e dɾe 'wɪ 'wɪdɪ "dɾezan -a.

-Kaa dre Pɔl si dɾenɔn 'a!

9 ¹An 'bɔ "nyian, -si a 'e 'le 'sʊdɪ 'mɛn -e 'an 'wɪ nɛn an ci "va "bɛ -a dɾɛ. Zozi Crizi -le 'pasiazan nɛn 'maan. En an -kaa san Zozi Crizi 'yɪ 'an yɪe 'a. En Minsan -le 'nyranman nɛn maan 'pa 'ka 'va bɛ, -yee "wean nɛn ka dɾɛ Zozinɔn 'a. ²-Te -a -cin a min -mienun ji 'nan an 'ka Zozi 'le 'pasiazan -a dɪ oo, 'cee vɛ bɛ, kaa -tɔa 'nan Zozi 'le 'pasiazan nɛn 'maan. Fɛ nɛn yaa -kɔɔnman 'nan Zozi 'le 'pasiazan nɛn maan bɛ, 'ka 'bɔ nɛn, kɔɔ ka dɾɛ Zozinɔn 'a.

³Minnun nɛn waan 'tɔ -tɛa 'nan an 'ka Zozi 'le 'pasiazan -a dɪe, e ya "le 'an 'wɪ 'gʊɛ -a laabʊ -wɔ. ⁴Minsan -le 'nyranman nɛn maan "paa bɛ -a man, -te Zozinɔn "yɪ dɾɛ 'mɛn bɛ, -a -nɔan da "cɛɛ dʊʊ? ⁵Zozi 'le 'pasianɔn -mienun bɛ, 'lee Minsan "bʊnʊn bɛ, 'lee Pieri bɛ, -wɛɛ ko 'ta wʊnan 'o 'vale 'o nannun -a Bali -le 'wɪ vɪnan. 'Wɪ zɪe -te "an dɾɛ bɛ, -a -nɔan da "cɛɛ dʊʊ? ⁶Kʊ 'vale Barnaba -a Minsan -le 'nyranman nɛn kʊa "paa. -A -si a 'e 'nɔndɪ 'kʊɛ, -e 'kʊ vɪle 'kʊ 'nyranman 'pa 'kʊ 'bɔ 'a 'vaa -e 'kʊ "nɛn "fɛ -blɪ dɪ. -A -nɔan da "cɛɛ dʊʊ?

⁷Wɪ nɛn an "sia -a vɪnan 'gʊɛ, -a -kɔɔn "man wɪnʊn nɛn 'gʊ. 'Ka 'ci "nɾɔn "da! Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, 'sounja -tʊ 'ka -kɔan 'sounja -ji -e -a 'bɔ nɛn 'e 'fli -pan wʊ dɪ. E 'ka zɪ dʊʊ? En "nyian bɛ, fɛ nɛn min -a fei 'pa bɛ, -a 'wɫɛ nɛn yaa -ble. E 'ka zɪ dʊʊ? En "nyian bɛ, min nɛn e tɾʊvɛnʊn -sɾu -pian "bɛ, e o 'nyɔɔn 'yɪ -mlian. E 'ka zɪ dʊʊ?

⁸Wɪnʊn nɛn blamin -a dra bɛ, -a man "cɛɛ man -kɔɔnman 'saza "cɛ "dɪ. E ya "nyian 'e 'cɾɛn -tɛɔtɪ -pei -tɔ wɪnʊn nɛn Bali -a -nɔn Moizi lɛ bɛ -a va. ⁹Kɔɔ e ya 'e 'cɾɛn -tɛɔtɪ Moizi -le -pei 'fluba 'ji 'nan:

«Tri nɛn e ya 'nyranman 'panan
fei fɛ 'wɫɛ 'sɔndɪ -a bɛ,
te 'i 'si -tɔ -yɾɔ -e 'e -blɪ dɪ!»

-Te Bali 'wɪ zɪe -a 'vɪ bɛ, trinʊn 'saza -le 'wɪ "cɛɛ yaa 'vɪ dɪ. ¹⁰Pian e ya "nyian 'kʊe vɛ -a. 'Wɪ 'kpa nɛn, 'wɪnʊn zɪe e ya 'e 'cɾɛn -tɛɔtɪ 'kʊe vɛ -a. Kɔɔ -te min -tʊ a fei 'panan, en -te 'bɛ "cɛɛ dɪ e ya 'saa 'sɔnnan bɛ, -a -nɔan da nɛn -e -a -cin 'e 'kɔn "ji 'nan 'e "nɛn "fɛ -ble. ¹¹An Bali -le 'wɪ 'vɪ 'cɛɛ, e ya "le fɛ 'wɫɛ nɛn maan -fɔ. -Yee "wean nɛn -a -nɔan da nɛn -e -a -cin 'e 'kɔn paan 'an 'ji 'nan 'an 'ka 'pɛ "nɛn "fɛ -ble. ¹²Min peenun "o 'wɪ zɪe -a dra. Maan vɛ 'cɛɛ 'nan -a -si a paan 'an 'lɔ -e 'an 'wɪ zɪe -a dɾɛ 'e 'ciɪla "da. 'Pian ma'an -wɛɛle 'nan 'an dra "fo "dɪ. Maan dra zɪe 'nan -e 'wɪ 'tʊ 'e vɪle 'e 'si -tɔ Crizi -le 'wɪ 'nɔnɔnɔn 'lɔ dɪ.

¹³Wɪ nɛn an "sia -a vɪnan 'gʊɛ, -a -kɔɔn "man wɪnʊn nɛn "nyian 'gʊ. Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, minnʊn nɛn o 'nyranman "paa Bali -le 'kuin, 'lee

minnun nen o Bali -pan 'nyranman "paa be, 'nyranman 'bɔ nen waa "paa be -a "nen "fɛ nen waa -ble. E 'ka zɪ dʊv? ¹⁴Wɪ 'tuwli zɪɛ Minsan -a -tɔ -pei -a. Yaa 'vɪ 'nan, minnun nen o wɪ Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn man be, -wɛɛ yɪɛ -tɔa min nen e 'wɪ 'nɔnnɔn 'bɔ ve be -a va.

¹⁵Pian 'an 'bɔ 'le vɛ be, ma'an -wɛɛle 'nan min 'e 'wɪ zɪɛ -a drɛ 'mɛn "fo "dɪ. En an 'ka 'wɪ 'bɔ zɪɛ -a crɛn -tenan 'nan -e minnun 'o dredɪ 'sia 'mɛn dɪ. 'An 'ka dra lɔ, 'be "yɪ mlin. Kɔɔ an 'ka "vale 'nan min 'e vɪ 'an man 'nan, an Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn ve minnun lɛ o lɔ fɛnun yɪdɪ -le "wɛan dɪ. ¹⁶Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn vɪdɪ minnun lɛ be, ma'an 'kɔlaman -e 'an -dandan 'tan 'a dɪ. Kɔɔ Minsan 'be 'tɔ 'an man 'nan 'an drɛ. -Yee "wɛan -te ma'an Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn vɪlɛ minnun lɛ dɪɛ, 'wɪ 'e 'bɔ 'an man! ¹⁷"Te 'e 'kɔn 'nan 'an 'bɔ mɛɛn 'kʊ 'nyranman zɪɛ -a -wɛɛle ɛn an ya -a 'panan be, "te maan ve minnun lɛ 'nan 'waan 'pan wɪ. 'Pian Minsan 'be 'tɔ 'an man 'nan 'an drɛ, ɛn an ya -a drenan. -Yee "wɛan -a drenan 'ka 'an 'lɔ "fo "dɪ. ¹⁸'An 'pan nen "mɛn -mɛ "a? -Nyren 'nan, 'an Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn vɪ minnun lɛ 'e "tun. En fe nen -a -si a 'e 'nɔndɪ 'mɛn 'nan 'an 'si -wɔlɔ "be, ma'an sia "fo "dɪ.

Pɔl a "vale 'nan 'e 'yee -kopa ye 'o 'vale min pɛɛnɔn 'a

¹⁹Wɪ zɪɛ -yɛɛ -kɔɔnman 'nan min -tʊ -le 'wɪ 'ka 'an man "fo "dɪ. 'Pian 'an 'fli drɛ minnun pɛɛnɔn 'le nɔan -a. Maan drɛ zɪɛ 'nan -e 'an min "kaga "yɪ Crizi -le vɛ -a. ²⁰-Te an ya Zuif 'nɔn yei "be, an 'wɪ dra "le Zuif min -le 'wɪ 'zʊ. Maan dra zɪɛ 'nan -e 'an Zuif 'nɔn drɛ Crizi -le vɛ -a. Maan -tɔa 'nan -pei -tɔ wɪnun -le 'pleble 'ka 'an da "nyian dɪ. 'Pian -te an ya minnun nen o ya 'o leadt -pei -tɔ wɪnun man be, o yei "be, an 'wɪ dra "le -wee 'wɪ 'zʊ. Maan dra zɪɛ 'nan -e 'an o drɛ Crizi -le vɛ -a. ²¹En "nyian be, -te an ya minnun nen o 'ka o leadt -pei -tɔ wɪnun man dɪɛ o yei "be, an 'wɪ dra "le -wee 'wɪ 'zʊ. Maan dra zɪɛ 'nan -e 'an o drɛ Crizi -le vɛ -a. -Te an ya 'wɪnun zɪɛ -a drenan be, wa'a vɪlɛ 'nan an Bali -le -pei -tɔ wɪnun -fɔala 'an "trɔɛn -sru "dɪ, 'pian Crizi -le -pei -tɔ wɪ da nen an cɪ 'ta wɔnan. ²²En "nyian be, -te an ya minnun nen -wee ci "nrɔndɪ tin -tea "o da tada be, o yei "be, an 'wɪ dra "le -wee 'wɪ 'zʊ. Maan dra zɪɛ 'nan -e 'an o drɛ Crizi -le vɛ -a. 'An 'fli drɛ "le min 'tɔ 'tʊdʊ pɛɛnɔn 'zʊ. Maan drɛ zɪɛ 'nan -e 'an -kɔla o -mie 'sɪdɪ -a 'wɪ 'jɪ. ²³An 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a dra 'nan -e Zozi Crizi -le 'wɪ 'nɔnnɔn 'e fuila "man minnun pɛɛnɔn 'va. En "yɪ "nen -a -sru "be -e "an "yɪ.

²⁴Fɛ -le "wɛan nen an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ be -nyren 'gʊ. -Te minnun -sen teren da 'nan 'o flan 'bli -e 'o man -kopa yɪ be, min -tuwli 'be -kɔan 'o -wulo -a. Ka'a tɔa zɪ dʊv? -Yee "wɛan nen 'ka flan 'bli -e -kopa zɪɛ 'e drɛ 'cee vɛ -a! ²⁵Min oo min nen e "ta fe -tʊ -sa kɔɔman be, 'e 'fli "kuan ɛn 'e 'kɔle 'man wɔuman. Yaa dra zɪɛ 'nan -e 'e -kopa nen ya'a 'mɔan dɪɛ -a yɪ. 'Pian -kaa Zozinɔn 'le ve be, fɛ nen e cɪ -kaa man -pennan be, -kopa nen e "mɔan 'li 'trilii be -nyren. ²⁶-Yee "wɛan 'an 'bɔ Pɔl -le vɛ be, an ya flan 'blinan. 'Pian an 'ka -a 'blinan "baji dɪ, maan "blia 'nan -e 'an man -kopa yɪ. En "nyian be, e ya "le -kuli

-tannan nen an ci. Ma'an 'fɔle tua "baji di, maan -tua 'nan -e 'e 'tɔ fe man.

27 An 'te "paa 'an 'fli 'kɔle da 'pleble, 'nan -e 'an -kɔla -a pladt -a "fo. Maan dra zɛ 'nan "tɔgɔ 'an 'bɔ nen an Bali -le 'wɪ 'vɪ minnun lɛ bɛ, 'an 'fʊ -si -sru.

Izrael 'nɔn 'le 'wɪ nen waa dre bɛ, 'e 'wɪ "paa -kaa 'ji!

10 1 An "buɪ Zozinɔn, 'ka 'ci "nrɔn Izrael 'nɔn 'le 'wɪ da! Te -a -cin 'e 'san 'ka 'ji "fo "di! 'Kʊ tranun nen 'li bɛ, Bali a "lolu -koei 'va o 'lɛ, te e -si -kɔɔnman -wle. En o pɛɛnɔn 'bɛ ciɪla jemie yei. 2 O pɛɛnɔn 'bɛ -kɔla "lolu -koei -sru en o ciɪla jemie yei. -Yɛɛ ci o -batize dredi -a 'nan -e 'o 'fʊ 'o leadi Moizi man. 3 -Blife nen Bali -a -nɔn bɛ, o pɛɛnɔn 'bɛ blɪ. 4 En 'yi nen Bali -a -nɔn bɛ, o pɛɛnɔn 'bɛ mlin. Fɛ nen maan ve zɛ -yɛɛ ci 'nan, 'yi nen o pɛɛnɔn -a mlin bɛ, e 'si -kɔle nen Bali -a -nɔn bɛ -a -ji. -Kɔle zɛ e yra o -sru, Crizi nen. 5 'Pian Bali ci 'ka 'sɔle o "kaga 'kpa -va di. Kɔɔ o kaa "bui "da.

6 'Wɪ pɛɛnɔn nen e 'bɔ 'kʊ tranun man zɛ, e ya -cee 'wɪ -kɔɔn "man wɪnun -a. E dre zɛ 'nan -e -kaa vɪle -kaa 'wɪ 'wɪldɪ yɪ "yi "le 'kʊ tranun -le 'wɪ 'zʊ di. 7 -Yɛɛ "wean te 'ka dre -yʊ -pannɔn 'a "le o va min -mienun -a dre bɛ, -yɛɛ 'wɪ 'zʊ di! Kɔɔ e ya 'e 'cren -tɛdɪ -wee 'wɪ 'a 'nan:

«O -nyran,

en o 'sraga fenun blɪ,

en o -wɛn mlin.

"Bɛ -sru en o ci nran -siga tri nen

waa dre bɛ -yɛɛ.»

8 Te 'ka dre li -wɛɛnɔn 'lee -kɔnnɛn -wɛɛnɔn 'a "le o va min -mienun -a dre bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ di. Zɪ o 'wɪ zɛ -a dre bɛ, yide 'wle 'tʊwli 'wlu bɛ min -ka o va -kpi yɔ -tʊ 'wle yaaga (23.000). 9 Te 'ka Minsan man -tan "le o va min -mienun -a dre bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ di! Zɪ o 'wɪ zɛ -a dre bɛ, en -mlennun o -nan -nyan. 10 Te 'ka 'ci 'e 'tɔ lou Bali man "le o va min -mienun -a dre bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zʊ di! Zɪ o 'wɪ zɛ -a dre bɛ, en Bali -le 'pasianɔn nen laji bɛ -a -tʊ o -nan -nyan.

11 'Wɪnun zɛ o 'bɔ 'kʊ tranun man 'nan -e 'o dre -cee 'wɪ -kɔɔn "man wɪ -a. En 'nyian bɛ waa cren -tɛ 'nan te e 'wɪ "paala -kaa nen -kaa 'le 'fʊ -kogo -e 'trɛda 'e 'nyan bɛ -cɛɛ. 12 -Yɛɛ "wean an 'wɪ "paala 'cɛɛ. Min nen yaa ve 'nan, 'wɪ zɛ ya'a 'kɔlaman -e 'e bɔ 'e man dɛ, 'e dre 'yi, "tɔgɔ 'e bɔ "man! 13 Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'wɪ 'wɪldɪ "dredi -cin nen e -tɔ 'ka 'ji, en ka'a drele dɛ, zɪ e dra blamin -tʊdʊ pɛɛnɔn lɛ zɛ. E ya "le 'an -cin -tɔ 'ka 'ji 'nan, Bali ci 'ka 'e 'sandɪ 'ka man di. Ya'a -si nɔan -e 'wɪ 'wɪldɪ "dredi nen ka'a 'kɔlaman -e 'ka 'sʊ -yɔɔ "dɛ 'e bɔ 'ka man "fo "di. 'Pian -te 'wɪ 'wɪldɪ "dredi "ta bɔa 'ka man bɛ, -si nen 'kɔ 'ka 'ciɪla "da -e 'ka 'sʊ -yɔɔ "bɛ yaa -kɔɔnman 'cɛɛ, 'dʊ -e 'wɪ 'wɪldɪ zɛ 'e vɪle 'e 'ka 'man yɪ di.

Zozizan 'ka 'yʊ paan di!

14 'Wɪ pɛɛnɔn nen, an "sia -a vɪnan zɛ, -yɛɛ "wean, 'an "buɪ Zozinɔn, maan ve 'cɛɛ 'nan: Te 'ka 'yʊ -pan "fo "di! 15 Ka ya 'wɪ 'tɔnɔn 'a. -Njɛɛ dʊʊ?

-Yee "wean nen 'ka 'ci 'nrɔn 'wɪ nen maan ve bɛ, -a da. ¹⁶-Kaa Zozinɔn -kaa cin ye 'nan -e 'wɪ nen Zozi -a drɛ bɛ -a -cin 'e 'trɔa -kaa 'ji. Min -tu 'kulenen "sia te rɛzen -wen a -ji, e Bali muo -fɔa -e -kaa pɛɛnɔn 'e mlin. 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ -a bɛ, -kaa -kɔɔnman 'nan -ka nen Zozi -a 'wɪ bɛ -kaa ya -a "nen 'blɪnɔn 'a. -Njɛɛ dɔv? -A -tuwli "nen 'nyian 'kpɔun nen waa -pliman bɛ, -yee vɛ -a. 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ -a bɛ, -kaa -kɔɔnman 'nan -kaa ya -kaa leadɪ Crizi man -tuwli. -Njɛɛ dɔv? ¹⁷-A -cin 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan 'kpɔun a -tuwli, -a 'bɔ nen -kaa pɛɛnɔn -a -ble. -Yee "wean -kaa pɛɛnɔn a "nyian "le min -tuwli "le 'wɪ 'zɔ.

¹⁸'Wɪ nen Zuif 'nɔn 'a dra Bali -pan 'kuin bɛ, 'ka -kɔɔn "man! 'Sraganun nen waa bɔ Bali lɛ bɛ, waa wi -ble. 'Wɪ zɪɛ -a drɛdɪ -a bɛ, waa -kɔɔnman 'nan o 'wee 'sraga 'bɔ "nen "ble. -Njɛɛ dɔv?

¹⁹-Mɛ "wɪ nen maan 'nan 'an ve 'wɪ zɪɛ -a da? 'Nan -yɔ -pan wi 'bɛ cɪ -wi nen -a 'wɪ cɪ bɛ -a? -Cɛjɛ, -njɛɛ "fo "dɪ. ɛn 'nan fɛ nen waa -paan "bɛ te Bali nen? -Cɛjɛ, -njɛɛ "fo "dɪ. ²⁰Maan ve 'cɛɛ 'nan fɛ nen waa -tɛ -yɔ lɛ bɛ, te Bali lɛ "cɛɛ waa -nɔn "fo "dɪ. 'Pian waa -nɔn Satan lɛ 'o 'vale 'yee minnun -a. -Yee "wean te "ka "drɛ dɪ! Kɔɔ an 'ka "vale 'ka lɛa Satan 'lee 'yee minnun man dɪ. ²¹Ka'a 'kɔlamana -e 'ka 'yɪ 'mlin Minsan -le 'kulenen "nen, "bɛ -sru -e 'ka 'kɔ 'yɪ 'mlin Satan 'lee 'yee minnun -le 'kulenen "nen "dɪ. ɛn 'nyian bɛ, ka'a 'kɔlamana -e 'ka 'nyran Minsan -le -blɪfɛnɔn -sru -e 'ka -blɪ, "bɛ -sru -e 'ka 'kɔ -nyran Satan 'lee 'yee minnun -le -blɪfɛnɔn -sru -e 'ka -blɪ dɪ. ²²Te 'ka Minsan 'le -wɛɛla 'wɪ zɪɛ -a drɛdɪ -a dɪ! ɛn te -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan 'ka 'plɛblɛ "mlian "da "dɪ.

'Ka 'ci 'nrɔn 'ka bɔɛzan -tɔ da 'vaa -e 'ka 'wɪ drɛ!

²³Min -mienun a 'ka yei, waa ve 'nan: «Fɛ pɛɛnɔn drɛdɪ -si a 'e 'le 'sɔdɪ min lɛ.» 'Pian maan ve 'cɛɛ 'nan, fɛ pɛɛnɔn 'ka 'wɪ "yɪ 'dra min lɛ dɪ. Fɛ pɛɛnɔn drɛdɪ -si a 'e 'le 'sɔdɪ min lɛ, 'pian fɛ pɛɛnɔn 'ka 'paa 'i bɔɛzan -tɔ -va -e -yee yɪ -tɛradɪ Bali da 'e 'pa "da "dɪ. ²⁴Te 'ka 'va min -tɔ 'e 'e 'bɔ 'fli -le 'wɪ "yɪ -wɛɛ "dɪ, 'pian min pɛɛnɔn -le 'wɪ "yɪ "nen 'e -wɛɛ.

²⁵-Wi pɛɛnɔn nen waa -taan 'fleji bɛ, 'ka 'lɔ -e 'ka -blɪ 'e "tun. Te 'cɛɛ 'ci "nrɔndɪ 'e 'wɪ 'tɔ 'ka man -e 'ka laabu 'nan waa -tɛ -yɔ lɛ dɪ! ²⁶Kɔɔ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«'Trɛ 'lee 'e 'ta fɛnɔn pɛɛnɔn a Minsan -le vɛ -a.»

²⁷ɛn 'nyian bɛ, min nen e 'ka Zozi 'va dɪ, -tɛ e 'ka laabu fɛ man ɛn ka -ku bɛ, fɛ pɛɛnɔn nen waa -nɔn 'cɛɛ bɛ, 'ka -blɪ 'e "tun. Te 'cɛɛ 'ci "nrɔndɪ 'e 'wɪ 'tɔ 'ka man -e 'ka laabu 'nan waa -tɛ -yɔ lɛ dɪ! ²⁸'Pian -tɛ min -tɔ -a 'vɪ 'cɛɛ 'nan, -wi zɪɛ waa -tɛ -yɔ lɛ bɛ, te 'ka -blɪ "fo "dɪ! 'Ka drɛ zɪɛ min 'bɔ 'le "wean 'lee ci "nrɔndɪ -le "wean. ²⁹'Ka 'bɔ 'le 'ci "nrɔndɪ -le "wean "cɛɛ maan 'vɪ 'nan, te 'ka -blɪ dɪ. 'Pian min zɪɛ -yee ci "nrɔndɪ -le "wean nen maan 'vɪ zɪ.

Fɛ nen -a -si a 'e 'nɔndɪ 'mɛn 'nan 'an drɛ bɛ, e 'ka "le min pɛɛ nen 'e tin -tɛ 'an da -a drɛdɪ man dɪ. ³⁰Fɛ nen an "ta -a -ble bɛ, an Bali muo -fɔa ɛn

maan -ble. Min -tu 'ka 'kolaman -e 'yaan 'tɔ 'wɪdɪ 'vɪ fɛ nɛn an Bali muo 'fɔ 'vaa ɛn maan blɪ bɛ -a man dɪ.

³¹Maan ve 'cɛɛ 'nan, -te e ya fɛ nɛn ka 'ta -a -ble bɛ -a oo, ɛn -te e ya fɛ nɛn 'ka 'ta -a -mlɪan 'bɛ -a oo, 'wɪ oo 'wɪ nɛn ka 'ta -a dra bɛ, 'ka -wɛɛ 'nan Bali 'tɔ 'e drɛ -dan. ³²Te 'cɛɛ 'wɪ drɛdɪ -tɔwɪ 'e 'nan Zuif 'nɔn man dɪ! ɛn te 'e 'nan minnun nɛn o 'ka Zuif 'nɔn 'a dɪɛ, o man dɪ! ɛn te 'e 'nan 'ka 'bɔ 'Zozɪnɔn man dɪ! ³³'Ka drɛ 'le 'mɛn 'wɪ 'zɔ! 'An 'bɔ 'nyɪan maan -wɛɛman 'nan 'an 'sɔ min -tɔdɔ pɛɛnɔn lɛ 'mɛn 'wɪ pɛɛnɔn drɛdɪ -jɪ. 'An 'bɔ 'fli -le 'wɪ 'yɪ 'cɛɛ maan -wɛɛman dɪ. 'Pɪan min 'kaga 'le 'wɪ 'yɪ 'nɛn maan -wɛɛman. Maan dra zɪɛ 'nan -e 'o -kɔla 'sɪdɪ -a 'wɪ jɪ.

11 ¹'Ka drɛ 'an sɪ drɛnɔn 'a 'le zɪ 'an 'bɔ 'an Crɪzɪ sɪ dra bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ.

-Klɔnmɔn -kɔan 'kɔ -leglɪzɪ, ɛn lɪmɔn -kɔan 'kɔ -leglɪzɪ?

²An 'ka muo -fɔa, 'nan 'an 'cɪn yɪa tɪan 'ka pɛɛnɔn 'jɪ. ɛn an 'ka muo -fɔa 'nyɪan 'nan 'wɪnɪn nɛn maan paa 'ka 'jɪ bɛ, ka 'ta wɔla 'da.

³'Pɪan an ya 'vale 'wɪ 'gʊɛ -a -cɪn 'e 'fɔla 'ka 'jɪ. 'Wɪ zɪɛ -nyɪɛn 'nan: Crɪzɪ 'bɛ cɪ -klɔnmɔn tazan -a, ɛn -klɔnmɔn 'bɛ cɪ lɪmɔn tazan -a, ɛn Bali 'bɛ cɪ Crɪzɪ tazan -a. ⁴-Yɛɛ 'wɛan nɛn -klɔnmɔn nɛn e ya Bali tru 'banan, -te 'bɛ 'cɛɛ dɪ, e ya Bali 'leweɪ vɪnan te fɛ -tɔ a 'e 'tɔdɪ -a -wɔlo -man bɛ, te e ya 'e 'tazan nɛn Crɪzɪ -a bɛ -a -tenan 'yɪa -a. ⁵'Pɪan lɪmɔn nɛn e ya Bali tru 'banan -te 'bɛ 'cɛɛ dɪ e ya Bali 'leweɪ vɪnan te fɛ -tɔ 'ka 'e 'tɔdɪ -a -wɔlo -man dɪɛ, te -a -sɪan nɛn -a tazan -a bɛ e ya -a -tenan 'yɪa -a. E ya 'le 'nan min nan nɛn 'e 'wɔlo 'jɛ 'bɔ 'klɔglɔ bɛ -yɛɛ 'wɪ 'zɔ. ⁶-Te lɪmɔn 'ka 'vale 'nan e fɛ -tɔa 'e 'wɔlo -man dɪɛ, 'e 'wɔlo 'jɛ 'bɔ bɔ 'klɔglɔ 'fo. Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'wɪ 'fli zɪɛ -a drɛdɪ bɛ, e ya lɪmɔn lɔ 'yɪa -tɛ wɪ -a. -Yɛɛ 'wɛan te lɪmɔn 'e 'wɔlo 'jɛ 'bɔ 'klɔglɔ dɪ, ɛn te 'e -tɛ 'da 'dɪ! 'Pɪan 'e fɛ -tɔ 'e 'wɔlo -man!

⁷-Klɔnmɔn -le vɛ bɛ, te 'e fɛ -tɔ -tɔ 'e 'wɔlo -man 'fo 'dɪ! Kɔɔ -klɔnmɔn 'bɛ cɪ Bali -kɔɔn 'manvɛ -a, ɛn -yɛɛ -maan 'tɔ -dan a Bali lɔ. 'Pɪan lɪmɔn 'bɛ 'tɔ -dan -nɔan 'e -sɪan lɛ. ⁸Fɛ -le 'wɛan nɛn an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, lɪmɔn man mɛn -tɔ 'cɛɛ Bali -a 'sɪ ɛn e -klɔnmɔn drɛ 'a dɪ, 'pɪan -klɔnmɔn man mɛn -tɔ nɛn Bali -a 'sɪ ɛn e lɪmɔn drɛ 'a. ⁹ɛn 'nyɪan bɛ, Bali 'ka -klɔnmɔn drɛlɛ lɪmɔn -le 'wɛan dɪ. 'Pɪan e lɪmɔn drɛ -klɔnmɔn -le 'wɛan. ¹⁰'Wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -yɛɛ 'wɛan, ɛn Bali -le 'pasɪanɔn 'le 'wɛan bɛ, lɪmɔn 'e fɛ -tɔ -tɔ 'e 'wɔlo -man -a -kɔɔndɪ nɛn 'nan -sɪ -a 'e 'lɛ 'sɔdɪ 'yɪɛ.

¹¹Maan ve 'cɛɛ 'nan, -te min drɛ Mɪnsan -le vɛ -a bɛ, lɪmɔn 'ka fɛ -tɔ -a 'e 'saza 'jɪ dɪ, ɛn -klɔnmɔn 'ka fɛ -tɔ -a 'e 'saza 'jɪ dɪ. ¹²Fɛ -le 'wɛan nɛn maan ve zɪɛ, -yɛɛ cɪ 'nan -klɔnmɔn man mɛn -tɔ -a nɛn Bali lɪmɔn drɛ. 'Bɛ a zɪ, 'pɪan lɪmɔn 'bɛ 'klɔnmɔn -yaa. ɛn Bali 'bɛ 'wɪ 'bɔ pɛɛnɔn zɪɛ -a drɛ.

¹³'Ka 'wɪ 'gʊɛ -a 'sɪ 'va 'ka 'bɔ 'a! Maan laabo 'ka 'lɔ 'nan, e ya 'wɪ 'yɪ 'a -e lɪmɔn 'e Bali tru 'ba te fɛ -tɔ 'ka 'e 'tɔdɪ -a -wɔlo -man dɔvɔ? -Cɛjɛ! ¹⁴ɛn

'nyian be, kaa -tɔa 'ka 'bɔ 'a 'nan 'trɛda be, e ya 'yra -te wɪ -a -e -klɔnmɔn 'e 'wulo 'jɛ 'tʊt 'e trʊdt. ¹⁵'Pian lumɔn -le vɛ be e ya 'wɪ 'yi 'a, -e -a -wulo 'jɛ 'e 'kɔn 'e trʊdt. Kɔɔ Bali -wulo 'jɛ 'trʊdt -nɔn lumɔn lɛ 'nan, -e 'e 'kɔn -a -wulo -man 'lɛ sɔ -le 'wɪ 'zʊ. ¹⁶'Pian -te 'ka 'va min -tʊ -a -'vale 'e 'sa -fɔa 'wɪ zɪɛ -a da be, maan ve -a san lɛ 'nan, -e lumɔn 'e Bali tru 'ba te fɛ -tʊ 'ka 'e 'tɔdt -a -wulo -man dɛ, ma'an tian 'an 'yɪlɛ dɪ. ɛn Bali -le -leglizɪ -jɪ be, e 'ka zɪ dɪ.

'Wɪ nɛn e 'ka 'yi 'dɛ, te 'ka dre Minsan -le -blɪfɛ -sru 'dɪ!

¹⁷'Wɪ nɛn an 'ta 'bɛ ve 'cɛɛ 'gʊɛ, ma'an 'kɔlaman -e 'an 'ka 'tɔ 'yi 'vɪ 'bɛ 'nan 'fo 'dɪ. 'Wɪ zɪɛ -nyrɛn 'nan -te 'ka cin 'yɪ 'wɪ nɛn kaa dra be, ya'a 'kɔlaman -e 'e 'ka 'tɔ 'plɛblɛ 'fo 'dɪ, 'pian e -leglizɪ 'bɔ -wia. ¹⁸-A tɛdɛ nɛn 'nan, -te 'ka cin 'yɪ be, 'cɛndɪ 'e cin man a 'ka yei. 'Wɪ zɪɛ maan 'man, ɛn an yi -tɛala 'da 'sɛzɛnɔn. ¹⁹Kɔɔ maan -tɔa 'nan, -te 'cɛndɪ 'e cin man a 'ka yei 'bɛ, e -kɔlaman e dra. E ya zɪɛ 'nan -e minnun nɛn o yi -tɛala Minsan da 'kpa be 'o o -kɔnnɛn 'yɪ.

²⁰'Wɪ nɛn kaa dra, te 'ka cin 'yɪ Minsan -le -blɪfɛ man be, ya'a kɔɔnman 'nan Minsan -le -blɪfɛ -sru 'nɛn ka cɪ dɪ. ²¹Fɛ nɛn maan ve zɪɛ, -yɛɛ cɪ 'nan, -te 'ka cin 'yɪ -blɪfɛ -sru 'bɛ, min -mienun 'o 'bɔ 'fli -le fɛ 'sɪala -e 'o -blɪ. 'Wɪ zɪɛ -yɛɛ -maan min -mienun -fo dra -a, te min -mienun 'o 'kan wʊ ɛn -wɛn 'wee 'tɛ wo. ²²-Mɛ 'lɛ 'wean ka 'wɪ zɪɛ -a dra? 'Cɛɛ 'kɔnnɛn 'ka -e 'ka fɛ -blɪ -nan nun, ɛn -e 'ka -wɛn mlin -nan nun dʊv? Bali -le -leglizɪ nɛn ka ya 'vale 'ka dra 'sɔzɔ? -Te 'bɛ 'cɛɛ dɪ, 'ka 'bʊt Zozinɔn nɛn -wee -vɛɛ 'ka 'dɛ, o nɛn ka ya 'vale 'ka o -tɛa 'yra -a? -Mɛ 'wɪ nɛn 'an vɪ 'cɛɛ 'wɪ zɪɛ -a da? 'An 'ka 'tɔ 'yi 'vɪ? -Cɛjɛ, ma'an 'kɔlaman -e 'an 'ka 'tɔ 'yi 'vɪ 'fo 'dɪ!

²³Kɔɔ 'wɪ nɛn Minsan -a 'vɪ 'mɛn 'wɪ zɪɛ -a da be, maan paa 'ka 'jɪ 'va ɛn ka 'ka 'bɛ drɛnan dɪ. 'Wɪ zɪɛ -nyrɛn 'nan, -peɪ 'bɔ 'leɪn nɛn o -taa -kaa san Zozɪ 'nɔnlɛ minnun lɛ be -a man, e 'kpɔun 'sɪ, ²⁴e Bali muo 'fɔ, ɛn yaa 'nɛn jɛɛn. -A -nan nɛn e 'nan: «-Nyrɛn 'gʊɛ, 'an 'kɔlɛ nɛn. -Yɛɛ -taa 'drele 'sraga bʊvɛ -a Bali lɛ 'ka 'lejɪ. 'Wɪ nɛn an cɪ -a drɛnan 'gʊɛ 'ka dre! -Yɛɛ cɪ 'an 'cin -trɔa 'vɛ -a 'ka 'jɪ.» ²⁵-A -tʊwli 'nɛn 'nyian, zɪ o cɛɛn fɛnʊn -blɪdɪ man be, e 'kulɛnɛn 'sɪ, ɛn e 'nan: «'Kulɛnɛn 'gʊɛ, 'an nyɛn nɛn -jɪ. -Yɛɛ 'ta -sɛanla -e 'e dre 'ka -pli 'vɛ -a 'nyian Bali man 'e 'pɛɛ. Tʊ -tʊdʊ pɛɛnɔn nɛn ka -wɛn -mlɪan 'kulɛnɛn 'gʊɛ -a -jɪ be, 'wɪ nɛn an cɪ -a drɛnan 'gʊɛ, 'ka dre! -Yɛɛ cɪ 'an 'cin -trɔa 'vɛ -a 'ka 'jɪ.» ²⁶'Wɪ 'kpa! Tʊ pɛɛnɔn man -te ka ya 'wɪ zɪɛ -a drɛnan 'kpɔun -blɪdɪ -a 'lɛɛ -wɛn mlɪndɪ -a be, Minsan -le -ka nɛn yaa 'wʊ be kaa -nan wɪ ve. Ka dra zɪɛ -trɪlɪɪ -e -a -tadt 'e bɔ.

²⁷'Wɪ zɪɛ -yɛɛ 'wean be, min oo min nɛn e 'kpɔun blɪ ɛn e -wɛn zɪɛ -a mlin 'wɪ 'wɪdɪ 'pɛ -jɪ be, te 'wɪ nɛn Minsan 'kɔlɛ 'lɛɛ Minsan nyɛn -a dre be -a san -a srɛ. 'Wɪ 'wɪdɪ 'nɛn yaa dre. ²⁸'Tɔgɔ 'ka 'va min -tʊ 'e 'wɪ 'wɪdɪ 'dre be, -yɛɛ 'wean min -tʊ 'e 'fli -nanjɛn 'e 'bɔ 'a. 'Bɛ -sru 'vaa -e 'e 'kpɔun -blɪ ɛn -e 'e -wɛn mlin. ²⁹Kɔɔ min nɛn e 'kpɔun blɪ ɛn e -wɛn mlin te 'wɪ

nen Minsan -a dre 'e 'kòlè 'a bɛ -a -cin "cɛɛ -a san ji dɛ, te Bali -le nyran -blɛdɛ nen yaa 'pla 'e 'fli man. ³⁰Wɛ zɛ -a 'bɔ nen kaa dra, -yee "wean nen min "kaga 'man "yaaman 'ka yei, ɛn -yee "wean nen -cɛ -tɛnɔn "kaga 'a 'ka yei, ɛn -yee "wean nen minnun -kaa 'ka yei "kaga. ³¹-Te -kaa fli -nanjɛɛn -kaa 'bɔ 'a 'vaa ɛn -kaa 'kpɔn zɛ -a blɛ, ɛn -kaa -wɛn zɛ -a mlin bɛ, Bali -le nyran -blɛdɛ zɛ ya'a 'bɔa -kaa man dɛ. ³²'Pian -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, -te Bali 'wɛ "nen -kɔnman -cɛɛ 'wɛ zɛ -a man bɛ, 'wɛ nen yaa "paala -cɛɛ 'nan, "tɔgɔ yi nen 'e tin -tɛa 'trɛdanɔn da bɛ, -kaa kɔn o va.

³³-Yee "wean 'an "bɛ Zozinɔn, -te 'ka cin 'yɛ 'nan -e 'ka Minsan -le fɛ -blɛ 'e cin va bɛ, 'ka cin -pɛn. ³⁴Min nen dra -a -tɛa "bɛ, -a san 'e fɛ -blɛ 'yee "kɔnnɛn 'vaa -e 'e 'ta. 'Ka dre zɛ "tɔgɔ 'ka cin yɛ -e 'ka Bali -le nyran -blɛdɛ 'pla 'ka man.

'Wɛ -mie nen tian 'an 'ji bɛ, -te an 'lɔ 'vaa -e 'men "paala.

Bali 'yi 'tɔ 'tɔdɔ pɛɛnɔn dra Zozinɔn lɛ

12 ¹'An "bɛ Zozinɔn, 'wɛnɛn nen Bali lei 'saun -a dra Zozinɔn lɛ bɛ, an 'ka "vale 'e 'fɔ 'e yɔɔdɛ 'ka man dɛ. ²Tɔ nen -te ka'a tian Bali tɔa dɛ, yiba "minnun nen o 'ka fɛ -tɔ -a dɛ, zɛ o 'nyranman "paa te min 'ka 'nyian 'e 'fli -ji dɛ, kaa -tɔa. ³-Yee "wean nen maan -cin -tɔa 'ka 'ji 'nan: -Te Bali lei 'saun -sɛn min da ɛn e ya 'wɛnɛn vɛnan bɛ, ya'a 'kɔlaman -e 'e wei 'pla Zozi man dɛ. ɛn "nyian bɛ, min 'ka 'kɔlaman -e 'e vɛ 'nan, Zozi a Minsan -a, te Bali lei 'saun "cɛɛ 'pa -a 'le dɛ.

⁴'Yinun nen Bali lei 'saun -a -nɔan Zozinɔn lɛ bɛ -a 'pa a -ji "kaga. 'Pian Bali lei 'saun -tɔwli 'bɔ 'bɛ 'yɛnɛn zɛ -a -nɔan Zozinɔn lɛ. ⁵ɛn "nyian bɛ, 'nyranman 'padɛ 'pa a -ji "kaga, 'pian Minsan -tɔwli 'bɔ 'bɛ -pɛba 'wɛ Zozinɔn 'lɔ. ⁶ɛn "nyian bɛ, 'nyranman a "kaga -e Zozinɔn 'o 'pa, 'pian Bali -tɔwli 'bɔ 'bɛ minnun pɛɛnɔn "koe -tɔa 'o da 'nyranman pɛɛnɔn zɛ -a 'panan.

⁷Bali lei 'saun 'yi -nɔan Zozizan 'tɔ lɛ 'nan -e Zozinɔn pɛɛnɔn 'o "nen 'blɛ. ⁸Fɛ nen maan 'vɛ zɛ -yɛɛ cɛ 'nan, Bali lei 'saun 'yi "dra Zozizan 'tɔ lɛ 'nan -e 'e Bali -le 'wɛ 'tɔdɛ vɛ minnun lɛ. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɛ e "yi "dra Zozizan 'pɛɛ lɛ 'nan -e 'e 'wɛ nen e Bali -le 'wɛ 'ci 'sia minnun lɛ bɛ -a vɛ. ⁹ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɛ e "yi "dra Zozizan 'pɛɛ lɛ 'nan -e 'e yi -tɛra Bali da 'kpa tɔglɛ. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɛ e "yi "dra Zozizan 'pɛɛ lɛ 'nan -e 'e -cɛ 'si minnun man. ¹⁰ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɛ e "yi "dra Zozizan 'pɛɛ lɛ 'nan -e 'e 'cɛ -srɔn "wɛnɛn drɛ. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɛ e "yi "dra Zozizan 'pɛɛ lɛ 'nan -e 'e Bali 'lewei vɛ. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɛ e "yi "dra Zozizan 'pɛɛ lɛ 'nan -e 'e 'wɛ nen e 'si Bali lei 'saun 'va bɛ, 'lee 'wɛ nen e 'si Satan -va bɛ, -a 'cɛnnan yɛ 'e cin man. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɛ e "yi "dra Zozizan 'pɛɛ lɛ 'nan -e 'e 'wɛ weinun nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji. ɛn "nyian bɛ, Bali lei 'saun -tɔwli zɛ e "yi "dra Zozizan 'pɛɛ lɛ 'nan -e 'e

-kɔla weinun zɪe -a -ci vidɪ -a. ¹¹'Pian Bali lei 'saun -tuwli 'bɔ 'bɛ Zozinɔn "koe -tɔa 'o da 'wɪnun pɛɛnɔn zɪe -a drɛnan. E 'yee 'yinun -nɔan Zozizan 'tu lɛ "lɛ zɪ e ci 'va "bɛ -yee 'wɪ 'zʊ.

Zozinɔn pɛɛnɔn a "lɛ min -tuwli 'zʊ

¹²Fɛ "lɛ "wean nɛn an 'wɪ pɛɛnɔn zɪe -a 'vɪ bɛ, -yɛɛ ci 'nan, blamin a -tuwli, 'pian -a man mɛn a "kaga. -A man mɛn 'bɔ a "kaga zɪ, 'pian -a pɛɛnɔn 'bɛ -tɛa 'e cin da 'vaa ɛn waa laabo blamin. 'Wɪ 'tuwli zɪe -nyren minnɔn nɛn o drɛ Crizi -lɛ vɛ -a bɛ -wee vɛ -a. ¹³Kɔɔ -kaa Zozinɔn pɛɛnɔn bɛ, -tɛ Zuif min nɛn oo, -tɛ Zuif min "cɛɛ dɪ oo, -tɛ nɔan nɛn oo, -tɛ nɔan "cɛɛ dɪ oo, Bali lei 'saun -tuwli 'bɔ 'bɛ -kaa -batize drɛ 'nan -e -kaa drɛ "lɛ min -tuwli "lɛ 'wɪ 'zʊ. ɛn Bali 'yee lei 'saun 'nɔn -kaa -tʊdʊ pɛɛnɔn lɛ.

¹⁴ɛn "nyian bɛ, -a -cin 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan, blamin man mɛn 'ka 'tuwli 'dɪ, 'pian e ya "kaga. ¹⁵Min cɛin 'ka 'kɔlaman -e 'e vɪ 'nan, 'e 'ka min -pɛ -a dɪ -lɛ "wean, 'e 'ka min man mɛn -tʊ -a dɪ. Kɔɔ e ya min man mennun va. ¹⁶ɛn "nyian bɛ, min "trɔɛn 'ka 'kɔlaman -e 'e vɪ 'nan, 'e 'ka min yɪɛ 'a dɪ -lɛ "wean, 'e 'ka min man mɛn -tʊ -a dɪ. Kɔɔ e ya min man mennun va. ¹⁷E ya "lɛ 'an 'wɪ 'gʊɛ -a laabu 'ka 'lɔ. -Tɛ yɪɛ 'saza nɛn paan blamin man bɛ, yaa dra 'kɔ -e 'e 'wɪ man? ɛn -tɛ "trɔɛn 'saza nɛn paan blamin man bɛ, yaa dra 'kɔ -e 'e fɛ "kui 'si? ¹⁸Maan vɛ 'cɛɛ 'nan, min man mɛn -tʊ 'lɛɛ 'e 'pa 'nyranman, -a da nɛn Bali min man mɛn -tʊdʊ pɛɛnɔn drɛ "lɛ zɪ e ci "va "bɛ -yee 'wɪ 'zʊ. ¹⁹"Tɛ blamin a paan man mɛn -tuwli "cɛ "a bɛ, "tɛ w'a laabo blamin "fo "dɪ. ²⁰'Pian -a man mennun a "kaga, -weɛ -tɛa 'e cin da 'vaa -e 'o laabu blamin.

²¹-Yee "wean min yɪɛ 'ka 'kɔlaman -e 'e vɪ min -pɛ lɛ 'nan: «An 'ka 'i 'va dɪ.» ɛn min -wulo 'ka 'kɔlaman -e 'e vɪ min cɛinnun lɛ 'nan: «An 'ka 'ka 'va dɪ.» ²²Kɔɔ min man mɛn nɛn min 'ka -a siala fɛ -tʊ -a dɪɛ, -a 'pa 'nyranman a. ²³ɛn min man mɛn nɛn min yɪɛ 'ka 'naan "man 'kpa dɪɛ, -a 'bɔ nɛn min -a man dra. ɛn "nyian bɛ, min man mɛn nɛn -a yɪdɪ min -tɛa 'yra -a bɛ, -a 'bɔ nɛn min -a nyɛɛnman. ²⁴'Pian min man mennun nɛn o yɪdɪ 'ka min tɛa 'yra -a dɪɛ, blamin 'ka o man dra "bʊʊ "dɪ. Bali blamin drɛ 'nan -e -a man mɛn nɛn -a 'bɔ 'ka -a siala fɛ -tʊ -a dɪɛ, 'e nyɛɛn 'kpa tɪglɪ. ²⁵Bali -a drɛ zɪɛ 'nan -e 'cɛndɪ 'e cin man 'e vɪlɛ 'e 'kɔn blamin man mennun yɛi 'dɪ. 'Pian 'nan -e 'o 'tɔ 'o cin wlu. ²⁶-Yee "wean -tɛ min man mɛn -tʊ "yaaman bɛ, e -wɪamlan min man mɛn pɛɛnɔn 'ji. ɛn -tɛ o 'tɔ -dan nɔn min man mɛn -tʊ lɛ bɛ, min man mɛn pɛɛnɔn 'ci "nranman.

²⁷'Ka pɛɛnɔn 'cɛɛ ci Crizi po -a, ɛn Zozizan 'tu a -a man mɛn -tʊ -a. ²⁸Bali 'nyranman -pɛba 'wʊ Zozinɔn 'tʊdʊ pɛɛnɔn 'lɔ -leglizi -ji. -A tɛdɛ nɛn Zozi 'lɛ 'pasianɔn 'a, ɛn -a "flizan nɛn Bali 'lewei vɪnɔn 'a, ɛn -a yaagazan nɛn Bali -lɛ 'wɪ "paanɔn 'a. -Wee -sru "bɛ, Zozinɔn nɛn o -cɛ -srɔn "wɪnun dra bɛ o nɛn. -Wee -sru "bɛ, Zozinɔn nɛn o -cɛ "sia minnɔn man bɛ o nɛn. -Wee -sru "bɛ, Zozinɔn nɛn o "paa minnɔn va bɛ o nɛn.

-Wee -sru "be, Zozinon nen o -tɔa -si 'le be o nen. -Wee -sru "be, Zozinon nen o "we weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji be o nen. ²⁹Maan ve 'cee 'nan, o pɛɛnon 'ka drele Zozi 'le 'pasianon 'a du. En o pɛɛnon 'ka drele Bali 'lewei vɛnon 'a du. En o pɛɛnon 'ka drele Bali -le 'wɪ "paanon 'a du. En o pɛɛnon 'ka -ce -srɔn "wɛnun drele du. ³⁰En o pɛɛnon 'ka -ce 'sile minnun man du. En o pɛɛnon 'ka 'wɛle weinun nen blamin 'ka -a -ci maan die -a -ji du. En o pɛɛnon 'ka -kolale weinun zɛ -a -ci vidu -a du. ³¹Kaa -tɔa 'nan 'yi 'pa a -ji "kaga, 'pian "yinun nen maan nrɔn 'e tede be, -a 'bɔ nen 'ka -wɛɛ!

En 'wɪ nen e ci "le 'ka dre te -a 'yi "mlian 'wɪ pɛɛnon nen an "sia -a vɛnan 'gɛ -a da be, an "ta -a ve 'cee.

Min vidu "yi "mlian 'wɪ pɛɛnon dredi da

13 ¹-Te an weinun pɛɛnon nen 'trɛda 'gɛ -o -fɔa "sidɔ, en -te 'be "cee du 'nan an Bali -le 'pasianon nen laji be o wei -fɔa "sidɔ, 'pian -te ma'an min ye "yi "die, 'wɪ pɛɛnon zɛ -a dredi be, e ya 'wɪ "tun "a. Te an ya "le 'nan 'kogoba nen e min man dra -wɛwɛ 'e "tun "be -yee 'wɪ 'zɛ, -te 'be "cee du "le 'nan -pɔ nen e min man dra -wɛwɛ 'e "tun "be -yee 'wɪ 'zɛ. ²En "nyian be -te an Bali 'lewei ve, en -te 'be "cee du -te an Bali -le 'wɪ yɔɔdu pɛɛnon 'ci maan, en -te 'be "cee du -te an Bali -le 'wɪ pɛɛnon -tɔa, en -te 'be "cee du 'men yi -teradu Bali da -kolaman e pɔn "sɛala 'e 'kɛlu -ji, 'pian -te ma'an min ye "yi "die, 'wɪ pɛɛnon zɛ -a dredi be, e ya 'wɪ "tun "a. ³En "nyian be -te an yɛfe pɛɛnon -noan 'yale -tenon le, en -te 'be "cee du -te an "we 'man 'nan minnun 'an 'te 'bli an 'ka "vale 'an "sia Bali -sru "du -le "wean be, 'pian -te ma'an min ye "yi "die, 'wɪ pɛɛnon zɛ -a dredi be, e ya 'wɪ "tun "a.

⁴Maan ve 'cee 'nan, min nen e min ye "yi "be, -a -pɔan "sɔa 'wɪ 'ji. En min nen e min ye "yi "be, -a ci a "yi. En min nen e min ye "yi "be, ya'a man bo du. En min nen e min ye "yi "be, ya'a 'e 'fli kɔɔnman 'e 'lɔ fenun -a du. En min nen e min ye "yi "be, ya'a -dandan taan du. ⁵En min nen e min ye "yi "be, ya'a 'wɪ nen e 'tɔ "paa min man be -a dra du. En min nen e min ye "yi "be, ya'a 'e 'fli -le 'wɪ "yi 'wɛɛman du. En min nen e min ye "yi "be, 'bli 'ka 'fɔa -a san ji tada du. En min nen e min ye "yi "be, ya'a min man wɪ paa du. ⁶En min nen e min ye "yi "be, -a ci "nranman te -a bɔɛzan -tu 'wɪ "yi dre. 'Pian -te 'wɪ 'wɛli "nen yaa dre be, -a ci 'ka 'nranman du. ⁷En min nen e min ye "yi "be, tu pɛɛnon man e min man wɪ "cea. En min nen e min ye "yi "be, -yee yi -teradu Bali da 'ka 'le 'tɔa du. En min nen e min ye "yi "be, -a 'bli 'fo Bali da. En min nen e min ye "yi "be, ya'a 'sia min -sru "du.

⁸Yi -tu bɔa "be, te Bali 'lewei vidu 'wɪ 'nyan. En te weinun nen blamin 'ka -a ci maan die -a -fɔdu 'wɪ 'nyan. En te Bali -le 'wɪ yɔɔdu -tɔdu be -a 'wɪ 'nyan. 'Pian fe -tuwɛli 'ce 'be 'fo -nan, -yɛɛ ci min vidu "yi "a. ⁹Fe nen maan ve zɛ -yɛɛ ci 'nan, -ka'a 'wɪ pɛɛnon 'tɔa Bali da du. En -cee Bali 'lewei

vidi be, -a pæenon "cæe di. ¹⁰Pian yi nen fe nen e ci tigli be e -taa "be, te 'wɪ pæenon zɪe e -nyan. ¹¹-Kaa -koon 'wɪ 'gʊe -a man -tu: Tɔ nen -te min a 'nen "wennen 'a be, min 'wɪ tin "baa 'nen "wennen pɛ -ji, en -yee ci "nrondɔ a 'nen "wennen pɛ -ji, en e 'wɪ "sia 'va 'nen "wennen pɛ -ji. 'Pian -te min dre ceje be, 'wɪ pæenon nen 'nen "wennen pɛ -ji be e "sia -a dredɔ man "fo. ¹²'Be nen 'gʊe, e ya "le -niannun 'ji nen -kaa ci fe -nanjennan, en fe 'bɔ a "muizaan. 'Pian yi zɪe -a da nen -kaa Bali ye -goezee. En "nyian be, 'be nen 'gʊe -ka'a tian Bali tɔa 'e pæenon di. 'Pian yi zɪe -a da nen -kaa Bali -tɔa 'e tigli da, "le zɪ e -kaa -tɔa 'va be -yee 'wɪ 'zɔ.

¹³Tɔ nen -kaa ci -ji 'gʊe, 'wɪ nen e -fʊ min man 'nan 'e dre be, -nyren 'gʊ: Min -le yi -teradɔ Bali da a -tu, en min 'bli 'fʊdɔ Bali le a -tu, en min -le min yɪdɔ "yi "a -tu. 'Pian o yaaga zɪe -a -dan nen "va "be, -nyren min yɪdɔ "yi "a.

**"Yi 'tɔ 'tʊdʊ pæenon nen Bali lei 'saun -a dra
Zozinon le be, 'ka "yi "dre -a 'ka cin le!**

14 ¹Min yɪdɔ "yi "nen 'ka -trɔa -si 'le 'wɪ pæenon drenan! En "nyian be 'ka "yi 'tɔ 'tʊdʊ pæenon nen Bali lei 'saun -a -nɔan Zozinon le be -a -wæe! 'Pian -a tede nen 'ka -wæe "be, -nyren Bali 'lewei vidɔ -a. ²Fe nen maan ve zɪe -yee ci 'nan, min nen e "we weinun nen blamin 'ka -a -ci maan dɪe -a -ji be, Bali le nen e 'wɪ tin "baa, minnun le "cæe di. Blamin 'ka 'kɔlaman -e 'e -ci man di, kɔɔ 'wɪnun nen Bali lei 'saun a "paa -a 'le te yaa ve be, -a -ci a 'e yɔɔdɔ minnun man. ³'Pian min nen e Bali 'lewei ve be, blaminnun le nen e 'wɪ tin "baa. E 'wɪ tin "baa -wɛ, te -wee yi -teradɔ Bali da "paa "da, te e 'wɪ "paala -wɛ, en te e 'o "koe -tɔa 'o da. ⁴Kɔɔ -te min "we weinun nen blamin 'ka -a -ci maan dɪe -a -ji be, -a 'bɔ 'fli -le yi -teradɔ Bali da 'be "paa "da. 'Pian min nen e Bali 'lewei ve be, Zozinon pæenon 'le yi -teradɔ Bali da nen yaa "paa "da.

⁵An ya "vale 'ka pæenon 'ka 'wɪ weinun nen blamin 'ka -a -ci maan dɪe, -a -ji. 'Pian 'wɪ nen e ci 'wɪ "yi "a "fo "be, -nyren 'nan, 'ka Bali 'lewei vɪ Zozinon le. Maan ve 'cæe 'nan, Bali 'lewei vidɔ -dan "mlian weinun nen blamin 'ka -a -ci maan dɪe -a -fɔdɔ da. 'Pian -te min -tu weinun zɪe -a -ci ve be, e Zozinon 'le yi -teradɔ Bali da "paa "da "nyian.

⁶An "bʊ Zozinon, -te an 'lʊ 'ka 'va, en an wɪ weinun nen blamin 'ka -a -ci maan dɪe -a -ji be, te 'wɪ "yi "cɛn "nen maan dre 'cæe? E "ka "fo "di. 'Pian -te 'wɪnun nen Bali -a -nan koon 'mɛn be, -a 'bɔ nen maan 'vɪ 'cæe, -te 'be "cæe di, -te 'wɪnun nen maan -tɔa Bali -le 'wɪ 'a be, -a 'bɔ nen maan 'vɪ 'cæe, en -te 'be "cæe di, an Bali 'lewei 'vɪ 'cæe, en -te 'be "cæe di, an Bali -le 'wɪ paa 'ka 'ji be, te 'wɪ "yi -dan nen maan dre 'cæe. -Njɛe dʊv? ⁷An "ta -a -koon "man wɪ -tu ve 'cæe. -Te min -tu a -gɔɔdi -tenan, -te 'be "cæe di, e ya -guede -tenan, en -a wei -ci 'ka 'e 'sidɔ dɪe, wa'a 'kɔlaman -a -ci mandɔ -a "fo "di. ⁸En -a -koon "man wɪ -tu nen "nyian 'gʊ. 'Bei nen o -ko -a -kuli

man be, -te e ya 'wunan en -a wei -ci 'ka 'e 'sidi dɛ, 'sounjanun 'ka o man wuv man -kuli -tandɪ da "fo "dɪ.

9-A -tɔwli "nen blamin -le ve -a. -Te ka ya 'wunan weinun nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji be, 'wɪ nen ka cɪ -a vɪnan be, min -a dra 'kɔ -e 'e -ci man? Te e ya "le ka ya 'ka 'fli "koe -nyannan 'e "tun. 10Wei a 'trɛda "kaga, en wei -tu 'lee 'e 'fɔnɔn. 11-Te min a wei -tu -fɔnan, en ma'an -ci maan dɛ, te min zɛ e ya -pɛn min -a "mɛn 'va, en an ya -pɛn min -a -yee 'va. 12Zɪ 'cee ve cɪ "nyian zɛ. -Yee "wean -te ka ya "vale 'nan Bali lei 'saun 'e "yi "tu -nɔn 'cɛɛ be, "yi "nen e Zozinɔn pɛɛnɔn 'le yi -teradɪ Bali da "paa "da "be, -nyrɛn 'ka -weɛ!

13-Yee "wean min nen e "we weinun nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji be, 'e Bali tru 'ba -a -ci vidɪ man! 14Kɔɔ -te min a Bali tru 'banan wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji be, te Bali lei 'saun 'be cɪ 'wɪ zɛ -a drenan, 'pian -a 'bɔ 'le 'ci "nrɔndɪ "cɛɛ dɪ, en 'wɪ 'bɔ nen yaa ve be, -a 'bɔ 'ka "e -ci maan dɪ. 15-Kaa dra "mɛn 'kɔ? An Bali tru "baa wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji "le zɪ Bali lei 'saun -a ve 'mɛn be, -yee 'wɪ 'zɪ. 'Pian e ya "le 'an Bali tru 'ba "nyian wei nen blamin -a -ci maan "be -a -ji. An "dre -fɔa wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji "le zɪ Bali lei 'saun -a ve 'mɛn be, -yee 'wɪ 'zɪ. 'Pian e ya "le 'an "dre "fɔ "nyian wei nen blamin -a -ci maan "be -a -ji. 16'Ka 'ci "nrɔn 'wɪ 'gɔɛ -a da. Min a Bali muo "fɔnan wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji "le zɪ Bali lei 'saun -a ve -yrɛ "be, -yee 'wɪ 'zɪ. -Te min a 'e -nyrandɪ -a "srɔn "be, yaa dra 'kɔ -e 'e 'wɪ "man Amen? Kɔɔ Bali muo "nen yaa -fɔ be, 'wɪ nen yaa 'vɪ be, min zɛ ya'a manle dɪ. 17'Wɪ 'kpa, Bali muo "fɔdɪ zɛ 'wɪ "yi "tu nen, 'pian ya'a 'i bɔɛzan -tu Zozizan 'le yi -teradɪ Bali da "paa "da "dɪ.

18An Bali muo -fɔa 'nan, an "we wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji an "mlian 'ka pɛɛnɔn da. 19'Pian -te Zozinɔn 'o cin 'yɪ be, maan -weɛman 'nan, 'an 'wɪ 'soolu vɪ wei nen blamin -a -ci maan be -a -ji, -e -wee yi -teradɪ Bali da 'e 'pa "da. 'Be "yi "mlian 'wɪ -kpi fu (10.000) nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a vidɪ da.

20'An "bɔvɪ Zozinɔn, te 'ka 'ci "nrɔn "le nannannun -le 'wɪ 'zɪ dɪ! 'Cee 'wɪ 'fa 'sidi 'e 'kɔn min ceje pɛ -ji! 'Pian 'wɪ 'wɪdɪ "drɛdɪ va be, 'ka 'kɔn "le 'nen 'linennun nen 'tɔ 'ka 'e 'padɪ o man dɛ, -wee 'wɪ 'zɪ! 21'Wɪ nen 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji be, 'ka 'ci "nrɔn "da. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Minsan -a 'vɪ 'nan:

Minnun 'labɛ,

an -ciala -pɛnnɔn 'va

-e 'an 'wɪ tin 'ba -wɛ wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji.

An 'wɪ zɛ -a drɛ,

'pian wa'a 'o "trɔɛn "tɔlɛ 'an wei le "fo "dɪ.»

22-Yee "wean maan ve 'cɛɛ 'nan, 'wɪdɪ wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji be, Bali 'be 'wɪ 'nɔan -kɔɔn "ve -tu drɛ minnun nen o 'ka "vale 'o

yi -teala Bali wei da dɛ -wee vɛ -a. 'Pian Bali 'ka -a drele minnun nen o yi -teala 'e da bɛ, -wee vɛ -a dɛ. En Bali 'lewei vidɛ bɛ, 'wɪ 'nɔan -kɔɔn "vɛ -tɔ nen Bali -a dre minnun nen o yi -teala 'e da bɛ -wee vɛ -a, 'pian minnun nen o 'ka "vale 'o yi -teala Bali wei da dɛ, 'o "ye 'wɪ "tun "a.

²³'Ka 'ci "nrɔn 'wɪ 'gɔɛ -a da -tɔ. -Te Zozinɔn pɛɛnɔn a 'o cin yɪdɪ -leglizi drenan, te o pɛɛnɔn "we wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji bɛ, en Zozinɔn nen wa'a tian 'wɪ zɪɛ -a -nan yɪle dɛ, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, minnun nen wa'a yi teala Bali da dɛ, o wla Zozinɔn zɪɛ o va. Maan ve 'cɛɛ 'nan, 'o 'ci "nrɔndɪ "siala 'nan, klin "nen o man. -Njɛɛ duv? ²⁴'Pian -te Zozinɔn pɛɛnɔn zɪɛ o ya Bali 'lewei vɪnan, en min nen ya'a yi teala Bali da dɛ, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, Zozizan nen ya'a tian 'wɪ zɪɛ -a -nan yɪle dɛ, 'e -wla o va bɛ, 'wɪ pɛɛnɔn nen o ci -a vɪnan bɛ, -yee "wean e 'yee 'wɪ 'wɪdɪ -tɔa 'e 'bɔ 'a, -e -a -wulo -ji "nrɔndɪ 'e tin -te "da. ²⁵'Wɪnun nen "ji 'e yɔɔdɪ bɛ, -a ta bɔala. Tɔɔn 'e "po -sɔɔnman -e 'e yra "blula, te e "ta Bali bɔdɪ "siala -a vidɪ -a 'nan: «'Wɪ 'kpa, Bali a 'ka yei.»

Pɔl 'wɪ 'pla Korenti 'nɔn lɛ -leglizi dɛdɪ da

²⁶'An "bɔ Zozinɔn, o -leglizi dra 'kɔ? -Te Zozinɔn a 'o cin yɪdɪ -leglizi drenan bɛ, min -tɔdɔ pɛɛnɔn -pɛ 'e 'kɔn 'va. Min -mie 'e "dre "fɔ. En min -mie 'e 'wɪ "paa minnun ji. En min -mie 'e 'wɪ nen Bali -a -nan kɔɔn -yɛ "bɛ -a vɪ. En min -mie 'e 'wɪ wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji. En min -mie 'e 'wɪ zɪɛ -a -ci vɪ. 'Wɪ pɛɛnɔn nen kaa dra bɛ, ka -wɛɛ 'nan 'e Zozinɔn pɛɛnɔn 'le yi -tɛradɪ Bali da 'pa "da. ²⁷-Te min "ta "we wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji bɛ, 'e dre min -tɔ, min "fli, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, min yaaga. 'Pian -te min -tɔ cɛɛn "man "bɛ 'vaa -e min -tɔ 'e 'yee vɛ vidɪ 'sia. En "nyian bɛ -a -ci vɪzan 'e 'kɔn. ²⁸-Te -a -ci vɪzan "ka "dɛ, te min 'e 'wɪ wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɛ -a -ji Zozinɔn yei "dɪ! 'Pian 'e 'wɪ Bali lɛ te e ya 'yee "kɔnnɛn!

²⁹En "nyian bɛ, Bali 'lewei vidɪ bɛ, 'e dre min -tɔ, min "fli, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, min yaaga. En min -mienun 'o 'wɪ zɪɛ -a fa 'si! ³⁰'Pian -te tɔ 'bɔ zɪɛ -a wlu, Bali 'wɪ 'nan kɔɔn min pee lɛ 'wɪ zɪɛ -a da bɛ, min nen e ci paan Bali 'lewei vɪnan bɛ, 'e -tɔa. ³¹-Te min -tɔ cɛɛn "man "bɛ 'vaa -e min pee 'e 'yee vɛ vidɪ 'sia. Te 'ka pɛɛnɔn 'e Bali 'lewei vɪ 'e cin -a dɪ! -Te kaa 'vɪ -tɔdɔ bɛ, e 'wɪ "paa "va 'ka pɛɛnɔn lɛ, en e 'ka pɛɛnɔn "koe -tɔa. ³²-A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, -te min a Bali 'lewei vɪnan bɛ, e -kɔlaman 'e 'fli 'kundɪ -a -e 'e 'le 'tɔ. ³³Fɛ -le "wean nen an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ bɛ, Bali 'wɪ dra 'e "nen 'e "nen en yaa dra -trɔɔ, 'pian ya'a 'wɪ dra 'e baadɪ -ji dɪ.

Zɪ e dra Bali -le -leglizi -tɔdɔ pɛɛnɔn 'ji zɪɛ. ³⁴-Te Zozinɔn a 'o cin yɪdɪ en o ya -leglizi drenan bɛ, lɔmɔnnun 'o 'lebo 'pla "da. Kɔɔ -a -si 'ka 'e 'nɔndɪ -wɛ -e 'o 'wɪ 'si "va "fo "dɪ. 'Pian 'o 'ta wula 'wɪ nen -klɔnmɔn -a ve bɛ -a da! Zɪ e ci 'e 'cɛn -tɛdɪ Bali -le -pei 'fluba 'ji zɪɛ. ³⁵-Te lɔmɔnnun a "vale 'nan 'o 'wɪ 'ci laabo 'wɪ -mie da bɛ, 'o laabu 'o -sran -lɔ te o ya "kɔnnɛn. Kɔɔ e 'ka 'wɪ "yi "a -e lɔmɔn 'e 'wɪ 'si "va te Zozinɔn 'a -leglizi drenan dɪ.

³⁶E ya 'ka 'ji 'nan 'ka 'va nen Bali -le 'wɪ 'bɔla 'e tɛdɛ? -Cɛjɛ, e 'ka zɪ "fo 'dɪ. En e ya 'ka 'ji 'nan 'ka 'saza 'va nen Bali -le 'wɪ 'bɔla? -Cɛjɛ, e 'ka zɪ "fo 'dɪ. ³⁷-Te -a -cin a min -tɔ -ji 'nan 'e ya Bali 'lewei vɪzan -a, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, 'nan Bali lei 'saun 'bɛ 'e "paala "fo "bɛ, -a san 'e -tɔ 'nan, 'wɪ nen maan cɛn -tɛ 'cɛɛ 'gɔvɛ, e "sia Minsan va. ³⁸En min nen e 'ka "vale 'e 'ta wɔla 'wɪnɪn zɪɛ -a da dɪɛ, Bali 'ka -a san siala 'yee min -a "fo "dɪ.

³⁹-Yee "wean, 'an "bɪ Zozinɔn, 'ka -wɛɛ 'nan 'ka Bali 'lewei ve. En -te min a 'wɪnan wei nen blamin 'ka -a -ci maan dɪɛ -a -ji bɛ, 'ka 'tɔɪ 'e vɪ.

⁴⁰'Pian 'ka 'wɪ pɛɛnɔn zɪɛ -a dre -trɔɔ, en 'ka dre 'e "nen 'e "nen.

Pɔl 'wɪ tin 'ba Korenti 'nɔn le Crizi -le wluandɪ -kanɔn 'va da

15 ¹'An "bɪ Zozinɔn, Zozɪ Crizɪ 'le 'wɪ 'nɔnɔn nen maan 'vɪ 'cɛɛ bɛ, -a 'bɔ nen maan -cin -tɔa 'ka 'ji. Ka wɪ "man, en ka ya 'ka leadi "man tian cɛɛɔ yi -a. ²-Te ka 'ta 'wɔla "da "le zɪ maan 'vɪ 'cɛɛ bɛ, -yee 'wɪ zɔ bɛ, e 'ka "sia 'wɪ 'ji. 'Pian -te ka'a 'bɛ dreɛ dɪɛ, 'cee yi -teradi Zozɪ da a 'wɪ "tun "a.

³'Wɪ nen Minsan -a -pɛba 'wɔ 'an 'lɔ bɛ, maan paa 'ka 'ji. 'Wɪ zɪɛ e ya 'wɪ -dan tɔ -a. -Nyren 'nan: Crizɪ -ka -cee 'wɪ 'wɪdɪ "le "wean. Bali -le 'fluba 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ 'e 'cɛn 'nan e dra, en e dre. ⁴Zɪ e -ka bɛ, en waa 'wɔ. -A yi yaagazan da bɛ en Bali -a wluan -kanɔn 'va. Bali -le 'fluba 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ 'e 'cɛn 'nan e dra, en e dre. ⁵Zɪ e wluan -kanɔn 'va bɛ, 'e 'fli kɔɔn Pieri le, en "bɛ -sru 'e 'fli kɔɔn 'e -srɔnɔn 'fuda "fli 'bɔ le. ⁶"Bɛ -sru en 'e 'fli kɔɔn -kaa "bɪ Zozinɔn le 'e cin -a. O ya min -yaa 'soolu. O "kaga yɛɛ a tian "man, en o -mie kaa. ⁷"Bɛ -sru 'e 'fli kɔɔn Zazɪ le, en 'e 'fli kɔɔn 'yee 'pasianɔn le. ⁸O pɛɛnɔn zɪɛ 'wee -sru "bɛ, en 'e 'fli kɔɔn 'mɛn. An ya 'nen nen Bali -a -ya te -a mɛn 'ka bɔle dɪɛ -a.

⁹Fɛ nen maan ve zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, an 'ka fɛ -tɔ -a Zozɪ 'le 'pasianɔn yei "dɪ. En e 'ka "le -e 'an dre paan Zozɪ 'le 'pasiazan -a dɪ, kɔɔ an 'tɛ 'pa Bali -le -leglizi da. ¹⁰'Pian Bali "yi dre 'mɛn, en yaan dre Zozɪ 'le 'pasiazan 'a. "Yɪ "nen Bali -a dre 'mɛn zɪɛ, -a "nen 'bɔla -dan. Kɔɔ an 'nyranman 'pa an cɪ Zozɪ 'le 'pasianɔn pɛɛnɔn da. 'Wɪ tɪglɪ 'ji bɛ, mɛɛn "cɛɛ 'nyranman 'pa 'an 'bɔ 'a dɪ, 'pian Bali 'bɔ 'bɛ 'wɪ zɪɛ -a dre 'yee "yi "a. ¹¹-Yee "wean -te e ya 'an 'bɔ 'a oo, -te 'bɛ "cɛɛ dɪ, -te e ya Zozɪ 'le 'pasianɔn -mienun -a oo, Zozɪ Crizɪ -le 'wɪ 'nɔnɔn nen kɔa ve 'cɛɛ bɛ, -nyren zɪɛ. En -a 'bɔ da nen ka yi -tɛra bɛ.

Bali Zozinɔn pɛɛnɔn wuanla -kanɔn 'va

¹²-Kaa "paaman minnun ji 'nan, Bali Crizɪ wluan -kanɔn 'va. -Te 'bɛ a zɪɛ, -mɛ "le "wean nen min -mienun a 'ka yei, te waa ve 'nan, minnun nen o kaa bɛ, wa'a 'wuanla -kanɔn 'va dɪ. ¹³-Te minnun nen o kaa bɛ wa'a 'wuanla -kanɔn 'va dɪɛ, "te Crizɪ 'ka 'wunlea -kanɔn 'va dɪ. ¹⁴En -te Crizɪ 'ka 'wunlea -kanɔn 'va dɪɛ, "te 'wɪnɪn nen -kaa ve minnun le bɛ -a -ci "ka

"dɔ. ɛn "nyian "te 'wɔnɔn nɛn ka yi -tɛala "da "bɛ -a -ci "ka "dɔ. ¹⁵ɛn -te Crizi 'ka 'wɔnlea -kanɔn 'va dɛ, "te -kaa 'wɔ wɔ 'vɔ Bali man, kɔɔ -kaa 'vɔ 'nan e Crizi wɔlan -kanɔn 'va. -Te e ya 'wɔ 'kpa -a 'nan minnɔn nɛn o kaa bɛ Bali 'ka o 'wuanla -kanɔn 'va dɛ, "te Bali 'ka Crizi 'wɔnlea -kanɔn 'va "fo "dɔ. ¹⁶Maan ve 'cɛɛ 'nan, -te minnɔn nɛn o kaa bɛ wa'a 'wuanla -kanɔn 'va dɛ, "te Crizi 'ka 'wɔnlea -kanɔn 'va dɔ. ¹⁷ɛn -te Crizi 'ka 'wɔnlea -kanɔn 'va dɛ, "te 'wɔnɔn nɛn ka yi -tɛala "da "bɛ, e ya 'wɔ "tun "a. ɛn "te ka ya tian 'wɔ 'wɔlɔdɔ "dɛnɔn 'a Bali 'lɛ. ¹⁸ɛn "nyian "te minnɔn nɛn o dre Crizi -le vɛ -a ɛn o kaa bɛ, o -nan -nyan. ¹⁹-Te -fudɔ 'trɛ 'gʊɛ -a da 'saza "cɛ "lɛ "wɛan nɛn -kaa yi -tɛra Zozi da bɛ, "te maan ve 'cɛɛ 'nan -kaa "yago "mlian minnɔn pɛɛnɔn 'lɛ vɛ da.

²⁰'Pian 'wɔ tɔglɔ 'ji bɛ, Crizi wɔlan -kanɔn 'va. -Yɛɛ cɔ min tɛdɛ nɛn e wɔlan -kanɔn 'va bɛ -a. ²¹'Li 'e tɛdɛ bɛ, min -tɔwɔli "lɛ "wɛan nɛn -kadɔ 'pla blamin man. -A -tɔwɔli "nɛn "nyian minnɔn wuanla -kanɔn 'va min -tɔwɔli "lɛ "wɛan. ²²-A -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan blamin pɛɛnɔn nɛn 'treda bɛ, Adan kludanɔn nɛn waa, -yɛɛ "wɛan -kadɔ 'pla blamin man. 'Pian minnɔn pɛɛnɔn nɛn o dre Crizi -le vɛ -a bɛ, o wuanla -kanɔn 'va.

²³ɛn wɔlandɔ -kanɔn 'va zɛɛ e dra 'e "nɛn 'e "nɛn. -A tɛdɛ dre Crizi -le vɛ -a. ɛn tɔ nɛn Crizi -ta pɛɛ wo bɛ, te e 'bɔ minnɔn nɛn o dre Crizi -le vɛ -a bɛ o da. ²⁴"Bɛ -sru te 'treda -nyan tɔ nɛn. Tɔ zɛɛ -a man nɛn lei -wɔlɔdɔnɔn 'lɛɛ fɛnɔn pɛɛnɔn nɛn o min "paala bɛ, 'lɛɛ fɛnɔn pɛɛnɔn nɛn 'plɛblɛ a -wɔ "bɛ Crizi o -nan -nyaan, -e 'e mingɔnɔnɔn trɛ -pɛba wɔ Bali lɔ. -Yɛɛ cɔ -kaa "tɔ "a. ²⁵Fɛ nɛn maan ve zɛɛ, -yɛɛ cɔ 'nan Crizi mingɔnɔnɔn -ble -trilii, -e Bali 'e 'cɛn -a 'nanmannɔn 'klɔdɔ man. ²⁶'Nanmanzan nyranman nɛn -a -nan -taa "nyanlɛ bɛ waa laabo -ka.

²⁷-A -nɔan da nɛn -e 'wɔ zɛɛ 'e dre. Kɔɔ e ya 'e 'cɛn -tɛdɔ Bali -le 'fluba 'ji 'nan:

«Bali -a -tɔ fɛ pɛɛnɔn da.»

'Pian -te waa 'vɔ 'nan, Bali -a -tɔ fɛ pɛɛnɔn da bɛ, -a -ci a 'wein 'nan Bali 'bɔ 'ka "va "dɔ. ²⁸ɛn tɔ nɛn Bali "cɛan Crizi -tɔdɔ man fɛ pɛɛnɔn da bɛ, -te e 'bɔ bɛ, -e Crizi 'bɔ nɛn Bali -pɔ a bɛ 'e 'fli -pɛba wɔ Bali nɛn yaa -tɔ fɛ pɛɛnɔn 'bɔ da bɛ -yrɔ. Yaa dra zɛɛ 'nan -e Bali nɛn 'e 'kɔn mingɔnɔnɔn -a fɛ pɛɛnɔn da.

Pɔl 'wɔ 'pla 'klagla Korenti 'nɔn lɛ

²⁹'Ka 'ci "nɔn 'wɔ 'gʊɛ -a da! 'Ka 'va min -mienun o -batize dra minnɔn nɛn o kaa bɛ o 'lɛji. -Mɛ "lɛ "wɛan nɛn o 'wɔ zɛɛ -a dra? Kɔɔ kaa ve 'nan, minnɔn nɛn o kaa bɛ wa'a 'wuanla -kanɔn 'va dɔ. ³⁰ɛn -a -tɔ nɛn "nyian 'gʊ. -Te minnɔn 'ka 'wuanla -kanɔn 'va dɛ, -mɛ "lɛ "wɛan nɛn bodrun funnin ɛn -kaa fli ta "flumlan 'wɔ 'plɛblɛ pɛɛnɔn nɛn e bɔa "min man bɛ -yrɛ? ³¹Maan ve 'cɛɛ 'nan, tɔ -tɔdɔ pɛɛnɔn nɛn e "cɛan bɛ, te 'an 'fli ta "flumlan -ka lɛ. 'Wɔ tɔglɔ nɛn maan ve, 'ka yi -tɛra 'an da! Kɔɔ cɛɛ cɔ minnɔn nɛn waan 'blɔ -tɔa

"da -kaa san Zozi Crizi 'le be waa. ³²En kaa -tɔa 'nan, 'an 'fli ta flula -ka le Efez 'non fla. An yi -teala "da 'nan minnun nen o kaa be, o wuanla -kanon 'va, -yee "wean nen an 'wɪ zɪɛ -a dra. -Te e 'ka zɪ dɪɛ,

«"Te maan dra "le minnun nen
waa ve 'nan -kaa fɛ -bli
-e -kaa -wen mlin,
kɔɔ "trɛ kaa -kaaman be
-wee 'wɪ 'zʊ.»

³³'Ka dre "yi, 'wɪ zɪɛ te 'ka 'fli 'tʊ -e 'e 'ka 'man yɪdɪ. Kɔɔ bee -wliɪdɪ
"bliɪdɪ be, -yɛɛ -maan min 'wɪ 'wliɪdɪ "dra. ³⁴'Cee 'ci "nrɔndɪ 'e 'trɔa -si yra!
Te 'ka 'wɪ 'wliɪdɪ "dre "nyian dɪ! Maan ve 'cɛɛ 'nan, min -mienun -a 'ka yei,
wa'a Bali tɔa dɪ. -Te an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ be, 'e 'ka 'tɛ 'yra -a.

-Te minnun wluan -kanon 'va be o -kɔan 'kɔ?

³⁵-A -mie dra be, min -a laabo 'nan: «Min wuanla -kanon 'va 'kɔ? En
-te min wluan -kanon 'va be, -a 'kɔlɛ -kɔan 'e da 'kɔ?» ³⁶Maan ve -a san le
-blɔzan. Fei fɛ 'wɫɛnɪn nen waa -fɔa 'trɛ 'ji be, 'i 'ci "nrɔn 'wɪ nen e dra be
-a da! -Te ya'a fulule dɪɛ, -a -kɔn 'ka bɔa "da "dɪ. ³⁷Fɛ 'wɫɛ nen min -a -fɔa
'trɛ 'ji be, -tɔ -pɛ nen e dra -a be, -nɔjɛ wa'a 'fɔ dɪ. -A 'wɫɛ "tun "nen waa
-fɔa 'trɛ 'ji. -Te e ya 'saa 'wɫɛ -a oo, en -te e ya fɛ 'wɫɛ 'pee -a oo, -a 'wɫɛ "tun
"nen waa -fɔa. ³⁸"Bɛ -sru -e Bali 'e fɛ 'wɫɛ zɪɛ -a bɔ, -e -pɛ nen 'e truman
"man "be, 'e -non -yrɛ. Fɛ 'wɫɛ 'tʊ 'lee 'e trʊ -pɛ, -a 'bɔ nen Bali -a dra.

³⁹'Wɪ -tʊwli zɪɛ -yɛɛ dra "nyian fɛ -tʊdʊ pɛɛnɔn nen o 'flian be -wee ve
-a. Blamin -tɔ -pɛ a, en -winun -tɔ -pɛ a, en "lomannun -tɔ -pɛ a, en pɔnɪn
-tɔ -pɛ a. ⁴⁰En "nyian be, laji fenun a, en 'trɛda fenun a. 'Pian laji fenun
'lee 'wee fɛnyian, en 'trɛda fenun 'lee 'wee fɛnyian. ⁴¹Yide 'le fɛnyian a 'e
'to, en mɫɛn -le fɛnyian a 'e 'to, en mɫɛn crɛnnun -le fɛnyian a 'e 'to. Mɫɛn
crɛnnun pɛɛnɔn 'bɔ zɪɛ, -wee fɛnyian 'ka bɔa 'e cin man dɪ.

⁴²-Te ka "ta 'ka 'ci "nrɔnman -kanon wluandɪ da be, 'wɪnɪn zɪɛ -a da nen
'ka 'ci "nrɔn! Fɛ 'wɫɛ nen waa -fɔa "be e fuluman, -a -tʊwli "nen "nyian -kaa
'kɔlɛ -le ve -a. 'Pian -te -kaa wluan -kanon 'va be te -kaa 'ka "nyian fɛ nen
e fuluman be -a dɪ. ⁴³Min 'kɔlɛ nen waa -fɔa 'trɛ 'ji be, e ya sɛ ve -a, en -a
"koe 'ka 'e da dɪ. 'Pian -te e wluan -kanon 'va be, e "bia fɛnyian, en -a "koe
-kɔan 'e da. ⁴⁴Blamin 'kɔlɛ 'gʊɛ -a 'bɔ nen waa -fɔa 'trɛ 'ji. 'Pian tʊ nen e
wuanla -kanon 'va be, e -kɔan laji 'kɔlɛ nen Bali -le 'belidɪ a -yrɔ "be -a.

Fɛ nen maan ve zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, -te blamin 'kɔlɛ a be, te laji 'kɔlɛ nen
Bali -le 'belidɪ a -yrɔ "be, e ya "nyian. ⁴⁵'Wɪ 'bɔ zɪɛ e ya 'e 'crɛn -tɛdɪ Bali
-le 'fluba 'ji. E ya 'e 'crɛn -tɛdɪ 'nan:

«Adan nen blamin tɛdɛ -a be,
'trɛda blamin -le 'belidɪ nen -yrɔ.»

'Pian Crizi nen e cɪ "le Adan -fɔla "dazan 'zʊ be, Bali -a wluan -kanon 'va,
e dre lei -a, en e 'belidɪ -nɔan "min lɛ. ⁴⁶Laji 'kɔlɛ nen Bali -le 'belidɪ a -yrɔ

"be, -yee "cɛɛ -trɔa -si 'le dɪ. 'Pian blamin 'kɔle 'be -trɔa -si 'le, "be -sru en e dre laji 'kɔle nen Bali -le 'belidɪ a -yrɔ "be -a. ⁴⁷Adan nen blamin tede -a be, 'tre nen Bali -a 'si en yaa dre. 'Pian Crizi be, e 'si laji. ⁴⁸Adan kludanɔn pɛɛnɔn a "le Adan 'bɔ 'le 'wɪ 'zʊ. 'Pian minnun nen laji vɛ -a be, o ya "le Crizi nen e 'si laji be -yee 'wɪ 'zʊ. ⁴⁹'Bɛ nen 'gʊɛ, -kaa ya "le Adan nen Bali 'tre 'si en yaa dre be, -yee 'wɪ 'zʊ. 'Pian tʊ -tʊ -taa "bɔle be, -e -kaa dre "le Crizi nen e 'si laji be -yee 'wɪ 'zʊ.

-Mɛ "wɪ 'be dra tʊ 'le 'srannan?

⁵⁰'An "bʊɪ Zozinɔn, 'wɪ nen an 'wɪ zɪɛ -a 'vɪ "man "be, -nyren 'gʊ. -Te min a "le blamin nen -kaa cɪ -a 'gʊɛ -yee 'wɪ 'zʊ, -a nen a "man, en -a nyen a "ji "be, ya'a 'ko Bali -le mingɔnnen tɛda dɪ. En "nyian be 'kɔle nen -kaa da fulɪ vɛ -a 'gʊɛ, 'belidɪ nen ya'a 'nyaan dɪɛ, ya'a 'kɔlaman -e 'e dre -yee vɛ -a dɪ. ⁵¹'Wɪ 'tʊ nen e ya 'e yɔɔdɪ blamin man be, an "ta -a -ci ve 'cɛɛ. -Kaa pɛɛnɔn 'ka 'cean -kaadt man dɪ, 'pian Bali -kaa pɛɛnɔn 'kɔle limlan. ⁵²'Wɪ zɪɛ e dra tada en e dra tʊ "wɛnnen 'wlu. Tʊ -fɔla "da "ji, -te Bali -le 'bei 'nyranman wu be, minnun nen o kaa be, o wuanla -kanɔn 'va te wa'a "nyian kaa dɪ. En -kaa nen -kaa yɪɛ -kɔan "man "be, Bali -kaa 'kɔle limlan. ⁵³Fɛ nen maan ve zɪɛ -yɛɛ cɪ 'nan, blamin 'kɔle nen 'e da fulɪ vɛ -a, en -kadɪ a 'e 'pladɪ "man 'gʊɛ, e ya "le 'e lila laji 'kɔle nen e 'belidɪ 'yɪ be -a, te 'kadɪ 'ka "nyian -yee vɛ -a "fo "dɪ. ⁵⁴-Te 'wɪ zɪɛ e cɛɛn dɛdɪ man be, tɔɔn -e 'wɪ nen 'e 'cɛɛn -tɛdɪ Bali -le 'fluba 'ji be, 'e 'lɛ sɔɔ. Kɔɔ e ya 'e 'cɛɛn -tɛdɪ 'nan:

«Fɛ nen waa laabo -ka be -a -nan -nyan.

Bali -a klɪ "fo.

⁵⁵-Ka -le 'pleble 'ka "nyian blamin da dɪ.

Ya'a "nyian kɔlaman min -tɛdɪ -a dɪ.»

⁵⁶Fɛ nen yaa maan 'lɔɔ -ka min -tea "be, 'wɪ 'wɪdɪ "dɛdɪ man nen. En "nyian be, 'wɪ 'wɪdɪ "le 'pleble "sia -pei -tɔ wɪnɪn va. ⁵⁷-Kaa Bali muo "fɔ! E ciula -kaa san Zozi Crizi -va, en e 'pleble 'nɔn -cɛɛ 'nan -e -kaa -ka 'klɪ.

⁵⁸-Yee "wean 'an "bʊɪ Zozinɔn, an 'ka ye 'yi 'kpa, te 'ka 'pɛ 'e plʊ dɪ! 'Ka 'tɔ 'pleble 'cee yi -tɛradɪ Zozi da -a! 'Ka 'fli -nɔn Minsan -le 'nyranman 'padɪ -ji. En -a -cin 'e 'kɔn 'ka 'ji 'nan, 'cee 'nyranman nen kaa "paa Minsan lɛ be, -a "nen 'ka 'fo 'e "tun "dɪ.

Zozinɔn "lala -nɔn Zeruzalem -le vɛ -a

16 ¹"Lala nen 'kɔ 'ka -nɔn Zeruzalem Zozinɔn 'le vɛ -a be, 'wɪ nen maan 'vɪ Galatɪ -leglizinun lɛ be, -a da nen "ka "dre "nyian! ²-Yee "wean 'mɔnɔnɔn yi -tʊdʊ pɛɛnɔn nen e bɔa "be, min -tʊ 'e "lala 'pla 'e 'pɛ -a! Zɪ min -a 'yɪ be, -a da fɛ nen 'e 'pla 'e 'pɛ -a! -Te kaa dre zɪɛ, yi nen an 'lʊ 'ka 'va be, "lala 'bodɪ wɪ 'ka 'kɔan 'ka man dɪ. ³En yi nen an 'lʊ be, minnun nen ka o 'si "va "be, -wɛɛ ko 'cee "lala zɪɛ -a Zeruzalem. 'Pian an 'fluba dra, maan "paa "va, en o -ko -a. ⁴En -te e ya 'nan kv -kv waa be -e 'kv 'kv.

Pɔl 'yee 'ta wɔdɛ 'wɪ 'vɪ

5 "Mɛn 'vɪ 'nan an "lo 'ka 'va bɛ, an -ciala Masedɔa. 'Pian ma'an 'mɔan -nan nun dɛ. 6 -A -cin a 'an 'ji 'nan 'an tɔ -mie drɛ 'ka 'va. -Te ya'a drɛle "yi "dɛ, tɔ -wɪdɛ "nen min 'ka 'kɔlaman -e 'e 'ku 'ta wɔnan dɛ, e -cia "fo 'vaa ɛn an "sia 'ka 'va. 'Pian 'mɛn -kɔdɛ a 'ka 'lɔ -e 'an bɔla fɛnan nɛn an "ta -kɔ bɛ -a -nan. 7 -Te an 'lɔ bɛ, ma'an 'ciala "da "dɛ, -te Minsan wɪ "man "bɛ, an "mɔan 'ka 'va fɔwɔn. 8 'Pian an -fo Efɛz 'gɔ, Pantekɔt bɔa 'an man 'vaa ɛn an "lo. 9 Kɔw Minsan -si 'le 'sɔ 'mɛn 'fla 'bɔ da, 'nan -e 'an Zozi 'le 'wɪ 'nɔwɔn vɪ minnɔn "kaga "le. 'Pian minnɔn nɛn o "naan 'an man bɛ, o ya -nan "kaga.

10 -Te Timote 'bɔ 'ka man nun bɛ, 'ka drɛ "yi, "tɔgɔ -a -pɛ -sru 'e tɔa 'ka 'va. ɛn -a -cin 'e 'tɔ 'ka 'ji 'nan e Minsan -le 'nyranman "paa "le 'mɛn 'wɪ 'zɔ. 11 Te 'ka 'va min -tɔ 'e Timote va wɪ drɛ 'e 'pɛla kɔda "fo "dɛ! 'Pian 'ka 'pa "va -yee lidɛ 'e da -ji, ɛn e 'bɔ 'an man 'gɔ te -a -ci yra "tra. Kɔ ya -a -pɛnnan 'ku 'vale -kaa "bɪ Zozinɔn 'a.

12 -Kaa "bɪ Zozizan Apolo -le vɛ bɛ, maan tru 'ba 'tandan 'nan 'e 'lɔ 'ka 'nanjɛn o 'vale -kaa "bɪ Zozinɔn -mienun -a. 'Pian ya'a 'wɪle "man 'nan 'e 'lo 'nun -naagɔ dɛ. E 'nan, -te 'e 'wulo -da 'yɪ bɛ, te 'e "ta "lo.

Pɔl 'wɪ 'nyranman tin 'ba Korenti 'nɔn lɛ ɛn yaa 'le 'sran o 'tɔ bɔdɛ -a

13 'Ka yie 'tɔ 'ka 'fli -va! 'Ka 'tɔ 'pleble 'cee yi -tɛradɛ Zozi da -a! 'Ka "koe 'e 'kɔn 'ka da! Te 'ka 'pɛ 'e plɔ dɛ! 14 Yɪdɛ "yi "nen e -trɔa 'cee 'wɪ pɛɛnɔn dredɛ -si 'le!

15 'Wɪ 'tɔ nɛn e ya "le 'an vɪ 'cɛɛ bɛ, -nyren 'gɔ. Ka Sefana 'lee 'e 'mangulinun -tɔa. -Weɛ drɛ Akai 'lɛglɔn 'ji minnɔn tɛdɛ nɛn o -fɔ Zozi 'va bɛ waa. O Zozinɔn pɛɛnɔn 'su. -Yee "wean 'an "bɪ Zozinɔn, an 'ka tru "baa 'nan, 16 'ka 'ta wɔla o wei da! ɛn minnɔn pɛɛnɔn nɛn o "paa o va Minsan -le 'nyranman 'panan bɛ, 'ka 'ta wɔla o wei da 'nyian. 17 Sefana 'lee Fornatu 'lee Akai -le -ta nɛn waa 'wɔ 'an 'nanjɛnle bɛ, yaan 'ci nran 'kpa tɪglɛ. Kɔw zɪ an o 'yɪ bɛ, e drɛ 'mɛn "le 'nan an 'ka pɛɛnɔn 'yɪ. 18 Waan "koe 'tɔ 'an da "le zɪ waa dra 'ka 'va nun tɔ pɛɛnɔn man bɛ -yee 'wɪ 'zɔ. -Yee "wean minnɔn nɛn "le -wee 'wɪ 'zɔ bɛ, 'ka o 'sia min -a.

19 Zozinɔn nɛn Azi 'lɛglɔn 'ji bɛ, o 'nan, o 'ka 'tɔ bɔ. Akila 'lee 'e nan Priskil 'lee Zozinɔn nɛn o cin ye -wee 'kuin bɛ, o 'nan, o 'ka 'tɔ bɔ 'tandan Minsan -le "wean. 20 ɛn Zozinɔn pɛɛnɔn "o 'nan, o 'ka 'tɔ bɔ. 'Ka Zozinɔn pɛɛnɔn 'tɔ bɔ -atu -tedɛ -a o man.

21 'Ka 'tɔ bɔdɛ nɛn 'gɔɛ, mɛɛn 'bɛ 'crɛn -te 'an 'pɛ -a.

22 Min nɛn ya'a Minsan ye "yi "dɛ, Bali 'e 'wɪ "nen -kɔwɔ -a san lɛ. Maranata! Minsan 'e 'ta!

23 Minsan Zozi 'le "yi 'e 'kɔn 'ka pɛɛnɔn 'va!

24 -Kaa drɛ "le min -tɔwli 'zɔ Zozi Crizi -le "wean, -yee "wean an 'ka pɛɛnɔn ye "yi.